Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 127 (16350) | 1983 оной июниин 1, среда | Сэн 3 мүнгэн.

ҮХИБҮҮДЭЙ НЕЭДЭН УТАҺАЛДАГ!

...ИИН түрүү үзэлтэ хүнүүд мүнөөдэр хүүгэдые ...ын уласхоорондын үдэрые тэмдэглэн, юртэмсын ...н эрхэтэдэй зол жаргалые хангахын түлөө тэмсэл... туйлаhанаа хаа хаанагүй бодомжолжо байна гээшэ. ...эдэ, мүнөө дээрээ мүлхижэ гү, али hаяхан хүлдэ ябаhан хүүгэдэй, яслида гү, али саадта хүмүүжүү... байhан, үгышье hаа, hургуулида hурадаг үхи... элүүр энхээр, hайхан сэдьхэл бодолтойгоор ур... түби дэлхэйн хожомой хуби заяан дулдыдаха. Тиимэhээ Үхибүүдые хамгаалгын уласхоорондын үдэр байгуулагдаhан ушартай.

...й дээрэ үдэжэ ябаhан үхибүүдэй хуби заяан адли ...бшэ гэжэ политическэ талаараа бага зэргэшье бэ...й хүнүүд мүнөө мэдэдэг гээшэ.

...баримтанууд хуурай хубхай мэдээсэл гэжэ зарим ...hанадаг. Зүгөөр түби дэлхэй дээрэ түрэжэ, ами... байhан үхибүүд тушаа статистикын харуулhан ...ые hанаа амараар уншахын аргагүй! Дэлхэй дээ... миллион хүүгэд гуйрэншалгын оршолондо бариг... 200 миллион багашуул садатараа эдеэлхэ арга ...үй, 100 миллион эдиршүүл хүн болоhоор нэгэ... барижа үзөөгүй, элдэб оронуудта ажаhуудаг 50 ...hоо 100 миллион хүрэтэр хүүгэд өөhэдөө тура...үйн тула, олонхи ушарта бүлэеэ тэжээхын ту... багаhаа ажаллаха баатай болодог гэжэ ЮНЕСКО ...нэ. Эдэ тоонуудые хаража, бодомжолжо үзэhэн ...гүн удхыень ойлгожо, тоогоороо томо-томо гүрэ... хүн зонтой адли, зариманайхиhаань hураггүй олон ...эхэhээ түрэhэн саhаа хойшо ядарал зоболон эд... ойлгохол!

...н имагтал социалис оронуудта, нэн түрүүн Совет ...бага балшар эрхэтэдтэ туйлай ехэ анхарал хан...адаг. Совет орондо хүүгэдэй яслинууд, саадууд, ...эрдэмэй болон тусхай дунда hургуулинууд жэл ...оор баригдажа, ашаглалгада тушаагдана. Хэдэн ...миллион эдиршүүл яслинуудта, саадуудта хүмүү...дэнэ, hургуулида эрдэмэй үндэhэ шудална. Тии...слида, саадуудта ябадаг үхибүүдэй түрэлхид бүхы ...гашын ойройдоол багахан хубиие түлэдэг байна ...Хэрбээ олон үхибүүтэй hаа, бүришье ехэ хүнгэ... ороно.

...ахан манай Буряадай АССР-ые абажа үзөө hаа, ...нин наhа гүйсөөгүйшүүлые хүмүүжүүлгын 597 ...ргаан тоологдоно. Эдэ эмхи зургаануудта 3-hаа ...эр наhатай 67134 багашуул хүмүүжүүлэгдэнэ, ...программын ёhоор бэлэдхэл гарана. 4872 хүмүү...эд бүхы бэлиг оролдолгоёо гарган, тэдэниие хү...дэнэ. Үшөө 597 саадые даагшадые тоолобол, хү...лэгшэдэй тоо бүришье олон болохо байна.

...дэ нэгэнhээ 3 наhан болотор үхибүүд ясли-са...харууhалагдана. Мүнөө хүдөөгэй районуудай кол...хоз бүхэндэ ясли-сад баригданхай, ехэнхидээ хо...ермэнүүдтэ, отарануудта ажалладаг малшадай үхи...айн харууhан доро тэндэ байгуулагдана.

...ан-Үдэдэ 144 ясли-сад тоологдоно. Гадна элдэб ...анай харьяата 13 ясли бии юм. Тэдээн сооhоо ...водой, мяханай комбинадай профкомой мэдэлэй ...үд эрхимүүдэй тоодо.

...адай АССР — Советскэ Союзай багахан хуби. ...толи соо хараhандал, хүгжэлтэ түгэс социализ...ошондо үдэжэ байhан үхибүүдэй байдалые Буряад ...багашуулай ажабайдалай жэшээ дээрэ хаража ...байhыень хэншье арсажа шадахагүй.

...етскэ Союзда түрэжэ, үдэжэ байhан үхибүүдэй ...дал капиталис оронойхидhоо тад ондоо гэжэ эндэ ...гдаhан тоо, баримтанууд тобойсо гэршэлнэ. Ма...ондо үхибүүн эхэ хоёрто үзүүлэгдэдэг анхарал ...но капиталис ямаршье орондо үзэгдэхэгүй!

...эй хамта бишыхан эрхэтэдэй бүришье элүүр эн...рахын тула бата бэхи эб найрамдал хэрэгтэй. Дэл...рэ бата бэхи эб найрамдал хангахын түлөө, сэрэ...зэбсэг үрдилдэн байжа бэлдэдэг ёhо гуримые бо...ын түлөө Советскэ Союзай Коммунис парти, Совет ...льство эсэшэгүйгөөр тэмсэхэ. Эб найрамдалай поли...нуехэ Октябриин социалис революциин илаhан ту... үдэрhөө эхитэй юм гэжэ мэдээжэ. Владимир Ленинэй гар табилгатайгаар Эб найрамдал ту...крет тунхаглагдажа, дэлхэй дээрэхи түрүүшын со... оронои эдир үетэнэй орой дээрэ сэнхир огторгойе ...байлгаха гэhэн тэмсэлэй hүлдэ болоhон түүхэтэй. ...ый үедэ Америкын Холбоото Штадуудай захиргаан, ...хэлэбэл, тус гүрэнэй президент Рейган дэлхэй ...рэ тоодо Европодо ядерна шэнэ ракетэнүүдые ...тарааха hэдэлгэ гаргажа, дэлхэй түбиин ерээ...түби заяанда бэрхэтэй байдал тохёолдуулна. Энэ ...юртэмсэ дээрэ түрэжэ, үдэжэ ябаhан үхибүүдтэ ...шье жэшэшэгүй аюул тохёолдуулжа, бүхы хүн ту... ажамидаралые таhалдуулха туйлда хүргэхэеэ ...жэшээтэй.

...нэhээ КПСС-эй Центральна Комитет, Совет пра...льство эб найрамдалай түлөө ябуулдаг үдэр бүриин ...мсэлые улам бүри эршэдүүлхэ баатай болоо. КПСС-...нтральна Комитедэй Генеральна секретарь Ю. В. ...пов сэб сэхэ ходо hануулна ха юм. «Буу ...дые, хамагай түрүүн ядерна зэбсэг ...элнүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хорооxo, ...ческэ болон сэрэгэй түгшүүрилые hуларуулгын ...хэрии гараха гэhэн хойшолуулашагүй шухала ...онуудые шиидхэхэ гээшэ бүхы гүрэнүүдэй уялга» —гэжэ hаяхан тунхаглагдаhан Совет правительст...эдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

...жэ Советскэ Союзай зүгhөө эб найрамдалай түлөө ...гүүд хэгдэжэ байhан асари ехэ тэмсэл хадаа түби ...н ерээдүйе—хүүгэдые аршалан хамгаалга боло...гүү.

...эдэймнай ерээдүй амгалан hайханаар оршог лэ! ...о наран мүнхэ гэрэлтэг! Үхибүүдэй энеэдэн бү та...

МҮНӨӨДЭР—ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Советскэ Союзай 70 миллион үхибүүд тухай анхарал гүрэнэй политикада дэбжүүлэгдэнхэй. Гансахан үнгэрhэн жэлдэ hургуули, хүүгэдэй саад, үншэн хүүгэдэй байра, пионерскэ лагерьнуудта тэдхэмжэ болгон 14,5 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Үхибүүдые анхаралаар хүреэлхэдээ, мүн эхэнүүд тухайшье оролдолго гаргагдадаг гээшэ. Үхибүүдэй мэдэлдэ пионернүүдэй хэдэн мянган ордон, байшангууд, кинотеатрнууд, библиотекэнүүд, тусхай hургуулинууд үгтэнхэй. Манай корреспондент А. Шойжоловой зураг дээрэ «онсо ямбатай ангиие» түлөөлhэн эдир нэгэ басагые харанат.

Буряадай АССР-эй 60 жэл

МОДОШОДОЙ АМЖАЛТА

Шулуутайн леспромхозой түрүү бригаданууд түрэл республикынгаа алдарта ойн баярые ажалай бэлэгтэйгээр угтажа байна. А. А. Костиной, В. С. Кривенкын бригаданууд 1127 кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбтэй hаа, тус тустаа 1484, 1391 кубометр модо бэлэдхэжэ, сагhаа урид май hарынгаа даабариие холо үлүүлэн дүүргэбэ.

Тус предприятиин автотранспортна цехэй хүдэлмэришэд модо шэрэхэ даабаряа үлүүлбэ. Б. Н. Левинэй томодхогдоhон бригада вагонуудта модо ашаалалгын 4 жэлэй даабариие республикынгаа ойн баярай үдэрhөө урид дүүргэхээр хараалаа hэн. Хэлэгшээ тэдэ ажал хэрэгээрээ гэршэлбэ. Май hарын туршада 3974 кубометр тээхэ түсэбтэй байбал, зургаан мянган гаран кубометр модо ашаалаа.

Н. ОРЛОВ.
Загарайн район.

САГ СООНЬ, ШАНАРТАЙГААР

«60 лет Октября» колхоз үнгэрhэн жэлдэ бүхы тараалан дээрэhээ 28 мянган центнер ороohо абаа гэхэ гү, али урда жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин ехэ ургаса хуряагаа юм.

Манай колхозой таряашад байгша ондо баян ургаса ургуулха хэрэгтэ бүхы hаналаа хандуулан, эдэ үдэрнүүдтэ хабарайнгаа тарилгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр эхилэнхэй. Апрель hарын hүүл багаар эндэхи механизаторнууд ороohото ургамалнуудай таригдаха полиие борнойлжо захалаа hэн. Энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ долоон трактор табигдаhан байгаа. Һүүлэй дүнгөөр тэдэнэр 2800 гектар паарай нэгэ мянга гаран гектарыень борнойлоо.

Хэнэйшье мэдэhээр, хабарай тарилгын үедэ тракторно-тараан ажалай бригадын гэшүүдтэ ехэл сүлөөгүй саг хүрэжэ ерэдэг. Агрегат бүхэндэ хүнүүдые хүсэдөөр табиха, хүн зониие эдеэ хоолоор гүйсэд хангаха гэхэ мэтэ асуудалнууд дары түргэн шиидхэгдэхэ ёhотой ха юм.

Үнинэй тракторист, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Базар Жигжитовэй хүтэлбэрилдэг бригадада гэнжэтэ 8, К-700, 701 түхэлэй 3, үшөө мөөртэй 11 трактор даалгагданхай. Тус бригадын зарим тракторнуудынь үдэр hүнигүй газар хахална, нүгөөдүүлынь хүндэ катогуудаар хүрьhэ нягтаруулан жэгдэлнэ, үлэгшэнь ороohоной сеялкэ шэрэнэ,

— Бүхы техникэмнай, хээрэ гараад, эбдэржэ байхагүйгөөр hайнаар заhабарилагданхай. Хабарай тарилгын эхилhэнhээ хойшо техникын эбдэржэ hаатаха ушар үшөө үзэгдөөдүй. Ажалаймнай бүтээсэ ехэ hайн байна. Механизаторнуудай дундаhаа К-700, 701 түхэлэй тракторта хүдэлдэг Петр Халиулин, Бато Балсанов, Бато-Доржи Ганжуров гэгшэд онсо шалгарна. Эдэнэр үдэрэйнгөө нормые 130 — 180 процент дүүргэнэ, — гэжэ бригадир Б. Жигжитов хөөрэнэ.

Апрелиин 26-hаа эртын ороohото ургамалнууд тарigдажа эхилээ. Эдэнэр 200 гектарта хара таряа таряа. 1400 гектарта шэниисэ, 1500 гектарта обёос, 100 гектарта ешмээн тариха түсэбтэй юм. Майн 14 — 15-наар эртын ороohото ургамалнууд таригдажа дүүргэгдэбэ. Хори гаран жэлдэ механизатораар хүдэлhэн Базар Доржиевич Жигжитовэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид бүхы хүдэлмэрисэ hайнаар бүтээжэ, үндэр баян ургаса абадагаараа район. ажахы дотороо үнинэй суутай болонхой.

Түрэл Буряад оронойнгоо алдарта 60 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтаар угтахын түлөө тус ажахын механизаторнууд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ, баян ургасын эхи табижа ябана.

Ц. САГАЛЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Зэдын район.

БОЛЗОРҺОО УРИДШАЛАА

Социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэдэг Кабанскын районой «Шергинский» колхозой коллектив гүрэндэ hү тушаахаар хараалагдаhан хэхад жэлэйнгээ түсэбые эгээ дүшэн хоногоор уридшалан дүүргэhэнээ баяртайгаар мэдээсэбэ. Ажахын hаалишад бэлэдхэлэй пунктда бүхыдөө 1910 центнер hү эльгээжэ, даабаряа 110 центнерээр үлүүлээ.

Байгша оной зургаан hарын түсэб болзорhоо уридшалха хэрэгтэ Августа Павловна Тугариновагай хүтэлбэрилдэг hаалиин фермын коллектив ехэхэн хубитаяа оруулhан байна, Үнинэй дүй дүршэлтэй түрүү hаалишал Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Любовь Максимовна Суворова, Полина Алексеевна Мурзина болон үнеэдые адуулагшадай ажал хэрэгүүд эндэ магтаалтай.

Ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоhон ажахын hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд июнь hарын эсэс болотор бүхыдөө 2700 центнер hү гүрэндэ тушаахаар зорилго хараална. Энэ уялгаяа эндэхид сүм дүүргэхээр шиидэнхэй ажалланад. Һүүлэй дүнгөөр тус ажахы бэлэдхэлэй пунктда 2016 центнер hү оруулаад байнхай.

Республика доторoo үүсхэл гаргаhан Хориин районой малшадай уряае дэмжэээ.

П. ГРИГОРЬЕВ.

МАРТЫН 15 — ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ ҮРЭЖЭЛ hАЙЖАРУУЛХА габшагай гурбан hара — ИЮНИИН 15

ГЕКТАРАЙ 21 ЦЕНТНЕР

Һүүлэй табан жэлэй туршада Кировэй нэрэмжэтэ совхозой луговодууд үбhэ тэжээлээр ниитынгээ малые гүйсэд хангажа шададаг болонхой. Эдэнэр сабшалангайнгаа ургасые хоёр дахин шахуу дээшэлүүлжэ шадаа. «Энэмнай түхэреэн жэлэй туршада ургасын түлөө оролдоhоной аша үрэ мүн ха юм», — гэжэ совхозой лугомелиоративна отрядые даагша агроном мэргэжэлтэй В. Ц. Бальжинов хэлэнэ.

Үнэхөөрөөшье, луговод бүхэндэ даалгагдажа үгтэhэн сабшалан жэлhээ жэлдэ саг үргэлжын харууhалга доро байхадаа үрэжэлоо дээшэлүүлнэ ха юм. Тусхайлбал, Николай Семенович Черниговский арбаад жэлэй туршада Алтан гэжэ газарта үбэл, зунгүй хүдэлжэ, удаан саг соо хараалагдаhан агротехническэ хэмжээнүүдые тусхай заагдаhан гуримаар бэелүүлhэнэй ашаар гектар бүриhөө дунда зэргээр 30—40 центнер үбhэ абадаг болонхой. Луговодууд Б. Батуев, И. Суслов гэгшэд мүн лэ эзэн ёhоор даалгагдаhан сабшалан дээрээ олон жэлэй туршада амжалтатай ажаллана.

Мүнөө тус ажахыда луговодуудай 25 звеноhоо гадна, оньhожоруулагдамал отряд байгуулагдажа, тэрээндэ ехэ хэмжээнэй ажал даалгагдаа. Энэ отряд 5 трактор, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые сасан тарааха агрегадууд, диск, борной болон хүрьhэ элдүүрилхэ техникэ гэхэ мэтэнүүдээр гүйсэд зэбсэгжэнхэй юм.

Сабшалангай үрэжэл hайжаруулха габшагай гурбан hарын туршада түсэбөөр хараалагдаhан хүдэлмэринүүдээ тэдэнэр түгэс бэелүүлжэ байна. 2200 гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд тараагдаа, 14 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаа, 400-гаад гектар дээрэ культуртехническэ ажал хэгдээ. Эндэ механизаторнууд И. Злыгостев, Н. Дамбаев, М. Белобородов, А. Клементьев гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Совхозой луговодууд, оньhожоруулагдамал отрядай гэшүүд мүнөө жэлдэ сабшалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 21 центнер үбhэ хуряажа абаха зорилготойгоор хүдэлнэ. Ажахын дүршэлтэй луговодууд Н. Черниговский, И. Собенников, И. Суслов, Г. Совинский гэгшэд гектарай гушан центнерhээ бага бэшэ үбhэ абаха гэжэ шиидэнхэй.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.
Сэлэнгын район.

ГАЗАРАА УНДАЛУУЛНА

Урдуураа, баруугаараа ой модоор хүреэлэгдэhэн Гангата-Жэпхээhэнэй сабшалан мүнөө ногоорон нэмжынэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тус сабшалан Һараантай горхоной уhаар уhалагдажа байнхай.

Совхозой ахамад мелиоратор Б. Р. Санжимитыповэй үүсхэлээр Һараантай горхые хаажа, уhыень Гангата-Жэпхээhэнэй сабшаланда залажа урадхуулаа.

Энэ табан зуугаад гектар сабшалан 5 хүнhөө бүридэhэн луговодуудай звенодо даалгагданхай. Луговодууд Юмжид Базаржапова, Цыренжап Жигмитцыренова, Динамо Содномова, Цыпилма Содномова гэгшэд Гангата-Жэпхээhэндэ, харин Баир Санжимитыпов эдэнэй зүүн тээхи Баттидахи сабшалан дээрэ ажалладаг.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.
Худанай совхоз.

МОСКВА А. Я. ПЕЛЬШЕТЭЙ ХАХАСАНА

Коммунис парти болон Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Арвид Янович Пельшын наhа бараhан тухай мэдээсэл совет хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ гүнзэгы ехэ шаналал гашуудал үүсхэбэ. Коммунис партиин үнэн сэхэ хүбүүнэй, дүлэтэ интернационалистын, большевигүүд-ленинецүүдэй эгээл үнинэй алдарта түлөөлэгшэдэй нэгэнэй зүрхэнэй сохисо тогтобо.

...Союзуудай байшан. Байшангай июур талада — шаналал гашуудалай хара лентээр хүреэлэгдэhэн А. Я. Пельшын портрет. Наhа барагшын бэетэй хуурсаг майн 31-дэ эндэ, Колонно зал соо, табсан дээрэ баглаа сэсэгүүдэй дунда табигдаhан байгаа.

Эхэ оронойнгоо урда А. Я. Пельшын ехэ алдар габьяатай байhые тэмдэглэhэн шагналнууд табсангай урда улаан пудуушханууд дээрэ табигданхай: Социалис Ажалай Геройн «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёр Алтан одод, Ленинэй долоон орден, Октябриин Революциин орден, олон тоото медальнууд, мүн хэдэн аха дүү социалис гүрэнүүдэй шагналнууд.

Шаналал гашуудалай аялга гунигтайгаар таhалгаряагүй соностоно. КПСС-эй Центральна Комитедhээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумhээ ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведhээ венок хуурсагай дэргэдэ табигданхай. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедhээ табигдаhан венок эндэ бии.

Латвиин Компартиин ЦК-hаа, Латвиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумhээ ба Министрнүүдэй Соведhээ, союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудhаа, союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдhээ ба Министрнүүдэй Соведүүдhээ, министерствэнүүд болон албан зургаануудhаа, КПСС-эй МГК-hаа ба Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедhээ, КПСС-эй МК-hаа болон Московско областной гүйсэдхэхэ комитедhээ, КПСС-эй крайкомууд болон хизаарнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдhээ, КПСС-эй обкомууд ба областной гүйсэдхэхэ комитедүүдhээ, ниитын эмхинүүдhээ, наhа барагшын түрэл түтимүүд болон дүтын хүнүүдhээ венокууд хойно хойноhоо зал уруу оруулагдана.

11 час. Нүхэд Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков гэгшэд хүндэлэлэй харуулда зогсоно.

Удаань Коммунис парти болон Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд А. Я. Пельшын түрэл түтимүүдтэ, дүтын хүнүүдтэ ошожо, гүнзэгы сэдьхэлэй шаналал гашуудалаа тэдэнэртэ мэдүүлбэ.

Хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ правительственна комиссиин гэшүүд шаналал гашуудалай вахтада жагсана.

Москвагайхид, уhанай урасхал мэтээр, Колонно зал уруу ороно. Ниислэл хотын фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, Москва шадарай ажалшад, партийна, совет, профсоюзай, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд, эрдэм, соёлой ажал ябуулагшад, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, Совет Армиин сэрэгшэд, студентнэр А. Я. Пельшетэй хахасана.

Парти болон революциин, граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай ветеранууд хуурсагайнь урдуур үнгэрнэ. 1915 онhоо КПСС-эй гэшүүн Арвид Янович Агууехэ Октябриин социалис революцида бэлдэлгэдэ, тэрэниие үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан байгаа. 1917 ондо тэрэ хүдэлмэришэд болон солдадай депутадуудай Петроградска Соведэй депутат болоjo, Коммунис партиин VI съездын хүдэлмэридэ хабаадаhан юм. А. Я. Пельше граждан дайнай фронтнууд дээрэ дайлалдаhан, харин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ пропагандистска хүдэлмэри ябуулхаhаа гадна, партийна ба совет кадрнуудые бэлдэлгэдэ хабаадалсаа hэн.

Хэдэн жэлнүүдэй туршада А. Я. Пельше Латвиин партийна организациие толгойлбо. Тус организаци республикын экономико болон соёлые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаа hэн.

Коммунис парти болон арад зоной тэрээндэ этигэн даалгаhан бүхы тушаалнуудта хүдэлхэдөө, А. Я. Пельше марксизм-ленинизмын агууехэ суртал hургаалнуудта хэлбэришэгүйгөөр алба хэлгэдэ бүхы хүсэеэ, баян дүй дүршэлөө, эрдэм мэдэсээ элсүүлдэг бэлэй. Партийна байгуулалтын теори болон ажал ябуулгада, партийна хиналтые эмхидхэн бэелүүлгэдэ, партийна ба гүрэнэй гурим журамые шангадхалгада тэрэ ехэ хубитаяа оруулhан байгаа.

Арвид Янович hайхан сэдьхэлтэй хүн байгаа. Эгээлэй юрын, түбшэн дару, хүнүүдтэ анхаралтайгаар, бүхы зүрхэ сэдьхэлhээ хандадаг байhаараа тэрэ шалгардаг hэн. Коммунис байгуулалтын агууехэ хэрэгтэ бүхы ами наhаяа хэлбэришэгүйгөөр зорюулhан дээрэhээ тэрэ парти болон арад зоной дунда ехэ хүндэтэй байгаа.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ГЭШҮҮН, КПСС-эй ЦК-гай ДЭРГЭДЭХИ КПК-гай ТҮРҮҮЛЭГШЭ А. Я. ПЕЛЬШЫЕ ХҮДӨӨЛҮҮЛГЭ ЭМХИДХЭХЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА КОМИССИҺАА

А. Я. Пельшын бэе майн 31-нэй hүни шатаагдажа, шарил болгогдохо гэжэ правительственна комисси мэдээсэнэ.

А. Я. Пельшын бэеын үнэhэн шарилтай урна Союзуудай байшангай Колонно зал соо табигдаха. Хүнүүд үглөөнэй 9-hөө 10 час болотор Колонно зал уруу орожо, хахасаха байна.

А. Я. Пельше июниин 1-дэ 11 часта Улаан талмай дээрэ, Кремлиин ханын дэргэдэ хүдөөлүүлэгдэхэ.

КУКУРУЗАШАД ЯАРАНА

Репортаж

...ыhаа холо бэшэ хаб... багахан поли дээрэ ...трактор, машинануудай ...э байхань харагдаба. ...зариманиинь газар ...а, нүгөөдүүлынь ку... сеялкэнүүдые шэ...ябанад. Һаяшаг оро...ура бороогой hүүлээр ...й хүрьhэн яhала шинг...агрегадуудай хойноhоо ...тооhо шоройшье ...гүй.

...ряад ябаhан агрега... хойноhоо шугамдал ...сэхэ мүрнүүд үлэнэ. Газарайнь хүрьhэн бамбагар зөөлэхэн болотор элдүүрилэгдэнхэй хүбхынэ.

Эндэ Ивалгын ОПХ-гай нэгэдэхи отделениин үнинэй механизаторнуудай нэгэн Пантелеймон Иванович Тугариновай даадаг кукурузашадай звеногойхид тарилга хэжэ байна. Агрегадуудай ойро зуура зогсоогдожо, сеялкэнүүдтэ кукурузын, наран сэсэгэй үрэhэнэй хэгдэхэ hамбаанда звеное даагшатай хөөрэлдэбэбди.

—Хэдэн жэлдэ кукурузашанаар хүдэлнэб. Заримдаа ган гасуур болоjo, биратай ургасашье абтадаггүй hэн. Харин нёдондо гектарай 206 центнер ногоон намаа хуряагаа бэлэйбди. Байгша ондо хамтын подрядай гуримда ороод, одоол бүхы ажалаа өөhэдөө бүтээхэ, ургуулhан ургасынгаа зэргээр түлөөhэ абахаар хүдэлжэ байнабди,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

—Бүхыдөө хэдэн гектарта кукуруза ургуулхабта?

—Манай звенодо 315 гектарта кукуруза наран сэсэг хоёрые холижо тариха газар даалгагданхай. Ойройдоол гурбан тракортортай, гурбан сеялкэтэйбди. Намтай сугтаа механизаторнууд Вячеслав Салихов Ермил Лаптев хоёр хүдэлнэ. Хамтын подрядта ороо хадаа газараа өөhэдөө хахалха ёhотой байгаабди. Теэд хүшхэрхэ аргагүй байхадамнай бригадаhаа 5 трактор нэмэжэ үгөө. Тиимэhээ тэдэнэй үсэгэлдэр, энэ hүнишдөө хахалhан газартань мүнөө үрэhэ тарижа байнабди. Тиимэhээ хүрьhэнэй шингтэйл, заахашье хатаагүй байхадань лэ тариха гэжэ оролдонобди. Хахалхынгаа урда тээ бидэ өөhэдөө бүхы тараалан дээрээ гектарай 4—5 центнер холимол минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа hэмди,—гэжэ звеное даагша хөөрэнэ.

—Үрэhээ хэды хоног соо тарижа дүүргэхэбта?

— Үсэгэлдэр эхилээбди. Һаадгүй ябахадаа гурбан сеялкээр үдэрэй 55—60 гектар тариха аргатайбди. Хахалагдаhан газарай байгаал hаань, июниин 5 болотор тарилгаяа дүүргэхэбди даа. Нёдондошье иимэ болзорто таряа hэмди,—гэнэ.

Эгээл тиимэhээ газар хахалагшад тарилгашадта «hүүлэй гэшхүүлхэгүйн» тула баhал айхабтар бушуу хүдэлнэ гээшэ. Эндэ трактористнууд Павел Трифонов, Владимир Будаев, Михаил Горюнов гэгшэд илангаяа ехэ бүтээсэ туйлана.

—Урдань манда үрэhэ, тоhо, түлишэ зөөжэ үгэхэ тусхай трактор, машина үгтэдэг hэн. Харин мүнөө эдэ бүгэдэдэ үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ бидэ үглөөгүүр эртэ өөhэдынгөө трактораар полиингоо захада тоhо, түлишэ, тарилгын үрэhэ гэхэ мэтые асаржа бэлдэнэбди. Иигээд ургасынгаа хойноhоо харууhалха хүдэлмэриие баhал өөhэдын хүсөөр хэхэбди,—гэжэ нүхэр Тугаринов хэлэнэ.

Энэ жэлдэ звеногойхид ажахытаяа хэлсээ баталжа, подрядай ёhоор гектар бүриhөө 120 центнерhээ бага бэшэ ургаса абаха түсэбтэй хүдэлнэ. Хэрбээ тэрээнhээ ехэ ургаса хуряагаа hаань, ажалайнь түлөөhэн 25-hаа 50 процент хүрэтэр дээшэлхэ юм.

М. НАМЖИЛОВ.
Улаан-Үдын район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: кукуруза, наран сэсэг таригдана; звеное даагша П. И. Тугаринов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

МҮНӨӨ ҮЕЫН ЭРИЛТЭЭР

Мүнөө сагта архитекторнүүдэй сэдьхэл зүрхэнэй хүлгүүлжэ, анхаралынь татажа байһан шухала асуудалнуудай олон ааб даа. Тэдэнэй дунда национальна түхэл маягтай архитектура оролсоо байна. Энэ асуудал тании архитекторнүүдэй зэһэ, мүн үргэн ниитэ хүн зоной анхарал саг үргэлжэ татадаг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Урда сагта зодчинуудай бүтээһэн гоё һайхан, түхэл маягаараа онсо үндэһэн ниитэ гаатай томо эхэ барилганууд байгаа түүхэдэ үлэжэ, мүнөө тэ сагай, мүн ерээдүйн барилганууд тааралдуулха гэхэ шиг, энэ хэрэгтэй илангаяа эхэ удха шанартай гэжэ һанагдана. Тиимэһээ республикын архитекторнүүд буряад арадай олоһон, түйлэһэн туршалга, архитектурна дүй дүршэлые мүнөө үргөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Энээнэй нэгэ гэршэ гэхэдэ, энэ жэлэй февраль һарада манай республикын ниислэл хотодо Улаан-Үдын үргэн хүшуунай түб хубиие шэнэлэн бариха талаар семинар-конкурс үнгэргэгдэһэн байна. Энээниие СССР-эй Архитекторнүүдэй холбоон, РСФСР-эй Госстрой, КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет эмхидхэһэн юм. Эндэ Москвагай, Ленинградай, Свердловскын, Новосибирскын болон манай Буряадай архитекторнүүд хабаадалсаба. Семинар-конкурсда орон дотор мэдээжэ болоһон архитекторнүүд хабаадалсажа, тус асуудалаар олон һонирхолтой зүйлнүүдые дурадхаа. Гэбэшье эдэ олон түсэбүүдэй проект сооһоо эгээл һонирхолтой зүйлнүүдынь согсологдоһон байна. Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын түб хубиин хуушанай гоё һайхан, онсо түхэл маягтай барилгадан гэрнүүдые тэрэ зандань үлөөхэ гэжэ шиидхэгдээ. Национальна түхэл маягтай зүйлнүүдые ерээдүйн барилгада үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ хэлэгдээ.

Табидахи онуудай һүүл багта, жара гаран онуудта гэр байра барилга архитектурна талаараа эхэ гэгээлэг бэшэ байгаа. Тиихэдэ хүн зоной ажаһуудаг байрын гэрнүүдые олоор бариха зорилго табигдаһан байгаа.

Мүнөө сагта барилгануудай адляхуу янза түхэлые дабан гараха, бүхы барилгануудые улам һайханаар шэмэглэхэ, харахад һайхашаамаар болгохо гэһэн зорилго табигдана.

Энэ талаар манай Буряадай архитекторнууд ямар ажал хэжэ байгааб? Улаан-Үдын Октябрьска районой 47-дохи кварталай барилга абажа харая. Энээнэй проектые манай институдай архитектор С. Абрамов зохёоһон юм. Тэрэ ехэ зоригтой хёохы хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ, Буряадай үндэһэн искусствын олон һонирхолтой зүйлнүүдые, материалнуудай элдэб янзын үнгэ зүбөөр хэрэглэжэ, түсэблэлгын олон шухала, орёо асуудалнуудые шиидхэжэ шадаа. Эндэ улаан, сагаан, хүхэ үнгэнүүдые таарулан хэрэглэхэ талаар һонин дурадхалнууд бии.

Тиихэдэ манай Улаан-Үдэ хотодо мүнөө сагай зүйлнүүдые национальна ёһо заншалтай шадамар бэрхээр холбоһон барилганууд бодхоогдоно. Тэдэнэй дунда архитектор Ю. Банзарацаевай зохёоһон Дэдэ Онгосотойн этнографическа музейн проектые дурдажа байнабди. Тиихэдэ Железнодорожно районой 31-дэхи кварталай барилганууд онсо шэнжэтэй. Эндэ худалдаа наймаанай түбүүд, байрын гэрнүүдтэй холбоотойгоор бодхоогдожо байна. Энээниие архитектор А. Яковлев зохёобо.

Буряад драмын театрай байшан архитектурна түхэл маягаараа, газаа талынгаа, мүн дотооһоо шэмэглэлээрээ, хүн зоной анхарал татажа, эхэ һонирхуулна. Энэ байшангай дотоохи хубинь түхэл янза архитектор П. Г. Зильберман зохёон найруулаа һэн. Урал һайхан зурагуудай талаар уран зураашан Даша-Нима Дугаровай хүтэлбэри доро олон уран-зурашад, һиилүүршэд дархашуул хүдэлжэ, буряад арадай уран бүтээлэй онсо һайхан зүйлнүүдые таарамжатай зохидоор хэрэглэжэ шадаа.

Мүнөө байрын гэр, байшан бүхэниие бодхоон барихадаа, энээндэ таарулжа зохёогдоһон тусхай проектээр барибал һайн гэжэ һанагдана. Тиихэдэ тэрэ байшан гү, али гэр тэрэ газарайнгаа нюрууда, зэргэлээд байһан олон барилгануудтай тааралдаха, зохистойгоор өөрынгөө байрые олохо ёһотой болоно. Саашадаа захиргаанай түбүүдэй байшангуудые, һургуулиин хүүгэдэй болон ниитын эмхи зургаануудай байшангуудые тон өөрын түхэл маягтайгаар бодхоохо зэргэтэй. Тингэбэл манай городой өөрсэ шэнжэ түхэлынь илгаран гараха болоно.

Манай газар дайдын онсо шэнжэтэй, сагай уларилтай эрхэ байдал болон газарай нюрууда тааралдуулһан ниитын томо томо байшангуудые бодхооходоо, национальна архитектурын түхэл маягые, гоё һайхан угалза, хээнүүдые мүнөөнэй типовой зүйлнүүдтэй наринаар холбохо хүсэл оролдолго яһала гаргагдана. Мүнөө үеын архитектурын шэнэ түйлалтанүүдые үргэнөөр хэрэглэхэдээ, национальна зүйлнүүдые мартажа болохогүй ха юм.

Иимэ шэглэлтэйгээр бүхы орон доторнай барилганууд хэгдэнэ. Союзна республика бүхэндэ хаа хаанагүй тэрэ үндэһэн арадай урда сагайнь архитектурын зүйлнүүдые хэрэглэн бодхооһон барилганууд яһала олон. Жэшээлхэдэ, Ашхабад хотын библиотекын байшан илангаяа онсо шэнжэтэй. Тэрэниие бодомжолон зохёоһон архитектор А. Ахмедов мүнөө сагай совет архитектурын шэнэ түйлалтанүүдые өөрынгөө түрэл арадай архитектурын уран баялигтай шадамар бэрхээр холбоһон байна. Тиимэһээ мүнөө үеын совет архитектурын эрхим амжалтануудай нэгэн гэжэ тоологдоно. Энээнһээ жэшээ абан, манай Буряадай үргэн олониитэ, мүн архитекторнүүд ерээдүйн барилгада онсо анхарал хандуулха, түрэл арадайнгаа урда сагай архитектурын эгээл һайн һайхан зүйлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ, гүнзэгыгөөр улам хүгжөөхэ ёһотой гэжэ һанагдана, дурадхагданашье гээшэ.

Хоёр жэлэй урда тээ нютагай барилгын материалнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ тухай КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол баталан абтажа, манай архитекторнүүдые ехэтэ баясуулһан байгаа. Тэрэнэй ёһоор, манай республикын байгаалиин үргэн ехэ баялигууд — гранит, мрамор, бусад гоё һайхан шулуунууд, үнгэтэ хирпиисэ гэхэ мэтэ зүйлнүүд барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэхэ болоно.

Мүнөө Буряад ороной бүхы хүн зон автономито республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор тэмдэглэхын тула эршэмтэйгээр ажаллана. Энэ талаар Буряадайшье архитекторнүүд өөһэдынгөө хубитые оруулха хүсэл эрмэлзэлтэй. Ойн баярай жэлдэ зорюулагдаһан барилгануудай дунда Октябрьска райондо бодхоогдожо байһан нарайлалгын байшан дурдажа болоно. Тиихэдэ энэл һайндэрэй урда тээ аэровокзалай барилга дүүргэгдэхэ юм. Манай архитекторнүүд энэ гоё һайхан байшангай нюур талынь, досоохи түхэл шэнжын гоёолтые зохёогоо. Эндэ архитекторнүүд Д. Идымов, Б. Мочалов, И. Коноревгэгшэд өөһэдынгөө хубитые оруулба.

Тиихэдэ Улаан-Үдэ хотын баруун урда зүгэй районие гоё һайханаар шэмэглэн бариха түсэб манай институдай архитекторнүүд зохёожо байнхай. Энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые шадаал һаа ехээр оруулжа, түрэл Улаан-Үдэ хотоёо бүри гоё һайхан болгохын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулнабди.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА,
«Бурятгражданпроект» институдай архитектор, Буряадай комсомолой лауреат. Бүхэроссиин залуу архитекторнүүдэй харалга-конкурсын лауреат.

ХАМТЫН ПОДРЯД ХҮДӨӨДЭ

КПСС-эй Центральна Комитет колхозуудай болон совхозуудай үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлжэ, журам жүүлхэ, мүн ажахын тоосоое һайжаруулха хэрэгтэ ... лөө үзүүлдэг хамтын подрядай гуримда горитой ... хандуулна. Байгша он—эмхидхэлэй, ажалай түлөөһэнэй энэ онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлжэ байһан жэл бол...
Манай корреспондент СССР-эй хүдөө ажахын ми... орлогшо А. И. ИЕВЛЕВТЭЙ уулзажа, хэдэн асуудалда ... сахыень гүйһан байна.

— Александр Иванович, мүнөө колхозуудай болон совхозуудай үйлэдбэридэ хамтын подряд нэбтэрүүлхэ асуудал ниитэд ехэ һонирхол үүсхэнэ. Тиимэһээ ажалай эмхидхэлэй, урмашуулгын энэ гурим тухай, мүн һайн талыень хөөрэжэ үгэхыетнай гүйнабди.

—Иимэ жэшээгээр хөөрөөгөө эхилһүү. Үнгэрэгшэ табан жэлэй эсэстэ Калининска областиин Торжокско районой «Мир» колхоз үри шэридэ дарагдаһан ажахы байһан юм. Харин нёдондо тус ажахы нэгэ миллион түхэригөө дээшэ олзо оруулаа. Эндэ ургасань 1,5—2 дахин дээшэлжэ, продукциин өөрынь үнэ сэн горитой доошолжо, шанарынь һайжарһан байна.

Колхознигууд газар тариалангай энэ һайн хубилалтые хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлһэнһээ эхитэй гэжэ зүбөөр хэлсэдэг. 1981 оной хабар КПСС-эй XXVI съездын делегат, Социалис Ажалай Герой, механизатор Е. А. Яковлев «Мир» колхоздо ажаллахаяа ерээ бэлэй. Түрүү ажахыда иимэ гуримаар арбан жэлэй туршада ажаллаһан Евгений Алексеевич подрядай һайн талые өөрынгөө хубиин жэшээгээр элирхэйлэн харуулхын тула эндэ ерээ юм.

«Мир» колхозой правлени мэдээжэ механизаторай баатаршалгата үүсхэлые хүндэтэйгөөр сэгнээ бэлэй. Тус ажахыда подрядай гуримаар ажаллаха хоёр звено байгуулагдаа һэн. Хоёрдохиинь механизатор Анна Ивановна Гурина хүтэлбэрилбэ. Эдэ коллективүүд тус бүрээ һайн дураараа хамтарһан арбан хүнһөө бүридэжэ, бүхыдөө 485 гектарта лен, 300 гектарта хартаабха, 500 гектарта үбһэн болгогдохо олон жэлэй ногоо тарихаар газар даалгагдаа һэн. Механизаторнуудай хэхэ ажал эрид нэмээ бэлэй. Хэрбээ урдандаа агрономууд механизаторнуудай ажалдаа голодоһо гаргаһые, хүдэлмэриингөө саг болзор унжагайруулһые, ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулһые элирүүлдэг һаань, мүнөө бүхы комплексно агротехническэ хүдэлмэринь эгээл һайн хаһа сагта, эрхим шанартайгаар хэгдэнэ.

Хүнүүдэй хүдэлмэридөө хандасые хамтын подрядай яагаад хубилгаһыень ойлгохын тула урдын ажалай эмхидхэлэй болон түлбэриин дутагдал харая. Урдандаа механизаторнууд газарай хүсэд эзэн байһанаа мэдэрдэггүй бэлэй. Түсэблэлгын, тоо бүридхэлэй, хүнүүдые, техникээ хубаарилха, мүн материальна болон моральна талаар урмашуулха асуудалнууд тэдэнэй эдэбхитэй хабаадалсалгагүйгөөр шиидхэгдэдэг байһан юм. Түлбэриинь гол хэмжээн абтаһан ургасынь бэшэ, харин хахалагдаһан, культиваци хэгдэһэн, борнойлогдоһон газарай гектарай зэргээр тодорхойлогдодог бэлэй. Энээнһээ уламжалан гектараа нэмээхэ хүсэлэн үзэгдэдэг байгаа. Иигэжэ-үлүү гектар нэмэгдэхэдээ, мүн хамагһаа ехэ хэмжээнэй газар элдүүрилхые оролдоходонь, хүдэлмэриин шанар доошолно ха юм.

— Иимэ байдал зарим ажахынуудта мүнөөшье бии байһаар лэ.

— Үнэхөөрөөшье тиимэ. Гурбадахи жэлээ «Мир» колхоз ташха ондоо байдалтай болонхой. Звено бүхэн колхозой правленитэй хэлсээ баталдаг. Эндэ звеногой коллектив түсгаар тодорхойлогдоһон гаргашатайгаар ургаса үргүүлхээр түсэблэжэ, уялга абана. Иигэжэ механизаторнууд бүхы колхозой түсэбэй эзэнхи хубиие дүүргэхээр хубиин харюусалгатай болоноо мэдэрнэ. Эдэнэр хараалагдаһан даабаряа гүйсэд дүүргэхэ байһанаа хүсэд ойлгоно. Юуб гэхэдэ, колхозой правлени тэдэнэртэ газар даалгахаһаа гадна, хэрэгтэй бүхы юумээр (техникээр, үтэгжүүлгээр, түлишөөр) хангаха уялга абаа ха юм.

Газарай бодото эзэн байһан мэдэрэлынь үшөө юугээр бэхижүүлэгдэнэб гэбэл, хэлсээнэй ёһоор звено олон асуудалнуудые өөһэдөө шиидхэхэ арга боломжотой болоно гээшэ. Механизаторнууд коллективтээ хэниие абаха, хүтэлбэрилэгшөөр хэниие һунгаха, мүн машинануудаа хайшан гээд һайнаар хубаарилан табиха байһанаа өөһэдөө тодорхойлно. Тэдэнэр технологическа керта зохёоходо, экономическа зэргэсүүлгэнүүдые хэхэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүн онсо үүсхэл оролдосотой, үнэн сэхээр ажалладаг хүнүүдээ хайшан гээд урмашуулха гү, али ямар нэгэн буруу ябадал гаргаһан хүниие яагаад хэһээхэ тухайдаа хоорондоо хэлсэжэ, шиидхэхэ абадаг гуримтай. Хүтэлбэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахадаа, хүнүүдэй бултанай үрэ дүнгэй түлөө харюусалгань дээшэлнэ.

Хэлсээнэйнгээ ёһоор механизаторнуудтай тоосоо хэхэдээ, ургасын хуряагдаһанай һүүлээр суглуулагдаһан леной, хартаабхын, үбһэнэй центнер бүхэнэй тогтоогдомол үнэ сэнгээр, мүн шанарыень хараада абажа, түлбэринь үгтэнэ. Звенодо продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулһанай ашаар алмаһан мүнгэ зөөриин зарим хубинь түлэгдэдэг юм. Жэлэй туршада механизаторнуудта хүдэлмэрилһэн сагайнь ёһоор урьһаар мүнгэн үгтэдэг байна.

— Ажалай эмхидхэлэй, түлбэриин нэгэ гурим болохо хамтын подряд хорин жэлэй саада тээ мэдээжэ болоһон юм. Тиин хүдөөдэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ асуудал илангаяа мүнөө юундэ онсо шухалада тооологдоноб!

— Эндэ олон баримта, жэшээнүүдые дурдалтай. Нэн түрүүн колхозууд болон совхозуудай материально-техническэ үндэһэ һуурин бүхыдөө бэхижээ гээшэ. Гансахан 1970—1980 онуудта ажахынуудай гол фонднууд 100 гектар бүхэндэ хубаарилан зэргэсүүлхэдэ 2,4 дахин, тиихэдэ ажалай оньһожоруулга 2 дахин дээшэлээ. Газараа, техникээ, мүн бусад материальна нөөсэ хэрэгсэлнүүдээ аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэдэ даалгагдаһан ажалдаа хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Тиихэдэ эсэсэй эрхим һайн дүн түйлахын түлөө тэмсэлые улам бадаргахын тула экономическа урмашуулгыень һайжаруулха болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай мэргэжэл шадабаринь, мүн соёлой-техническэ хэмжээн дээшэлээ. Механизаторнуудай, мэргэжэлтэдэй арми улам олошорно.

Парти, правительствамнай ажалшадые хүтэлбэридэ хабаадуулха тухай ленинскэ дүримүүдые удаа дараалан бэелүүлнэ. Ажалша коллективүүд тухай, тэрэнэй предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай хүтэлбэридэ үүргыень дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Хуулиин проектые үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэ энэ талаар үнэншэмэ гэршэ болоно. Мүнөө подрядай гуримаар ажалладаг бригада, фермэ, звенонуудта, хүн бүхэнэй бэлиг шадабаряа, хүсэл эрмэлзэлээ, арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхэ арга олгогдонхой.

Эсэсэй эрхим үрэ дүн түйлаһан газар тариалан элдүүрилэгшэдэй, малшадай материальна урмашуулгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые хараалһан КПСС-эй ЦК-гай май (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй абтаһанай һүүлээр хамтын подрядай харгы улам үргэдөө бэлэй.

— Эдэ хэмжээнүүдэй гол удха юун бэ!

— Бүри һая болотор экономическа урмашуулгын шэнэдхэгдэн хубилгагдаагүй байһандань, хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаагүй байгаа. Продукциин түлөө түлэгдэхэ үнэ сэн түйлагдаһан ёһото дүнгүүдые бүридхэнгүй тодорхойлогдодог бэлэй. Тиимэһээ энэ түлбэринь тодо бэшэ, жэл бүри дахяад харагдажа, хубилгагдажа гэхэ гү, али таримал ургамалнуудай ургасын, адууһа малай ашаг шэмын дээшэлхэдэ хороогдодог байгаа. Нэмэлтэ продукциин түлөө үгтэдэг нэмэлтэ түлбэринь ехэ бэшэ байһан юм.

Аша үрэтэй ажалай түлөө урмашуулха арга боломжонууд, ажахынуудай эрхэ мүнөө эрид үргэдхэгдэһэн байна. Продукциин түлөө түлбэриин үнэ сэн тодорхойлходо, тарифна жасань урдынхидал адли 25 процент бэшэ, харин 50 процент хүрэтэр нэмэхэ аргатай болонхой. Эндэ газарай, адууһа малай ашаг шэмэ хараада абтана. Түлбэриинь үнэ сэн хэдэн жэлэй туршада хубилгагдахагүйгөөр тодорхойлогдожо зохёогдоно. Түлбэриинь үнэ сэн продукци үйлэдбэрилхэ нормын зэргээр гэхэ гү, али коллективэй урид түйлаһан дүнгүүдые хараада абажа тодорхойлогдоно. Ажахынууд ургаса дээшэлүүлһэнэй, мүн малай ашаг шэмэ нэмээһэнэй түлөө урмашуулха түлбэри хэрэглэхээр арга боломжотой юм.

Эдэ бүхы хэмжээнүүд бригадануудай, фермэнүүдэй, звенонуудай хододоо дүнгүүдээ һайжаруулжа, доторойнгоо үйлэдбэриин арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэдэнь, урмашуулхаар шэглүүлэгдэнхэй.

— Ондоогоор хэлэбэл, ажалай эмхидхэлэй болон түлбэриин түрүү гурим үргэнөөр нэбтэрүүлхэдэ таарамжатай арга боломжые мүнөө үедэ колхозуудай, совхозуудай, хүдөө ажахын органуудай кадрнуудай хэр зэргэ ашаглаһанһаань сэхэ дулдыдаха байна.

— Мүнөө гол шухалань гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэдэй эмхидхэлэй хүдэлмэриие үндэр хэмжээндэ ябуулха эрилтэ табигдана. КПСС-эй ЦК-гай Политбюро март һарада үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ энээндэ онсо анхаралаа хандуулаа һэн.

Хэлбэришэгүй эрилтэнүүдые сахиһан ажахынуудта подрядай гурим нэбтэрүүлхэдэ амжалта түйлагдадаг гэбэл:

—һайн дуранай үндэһэ һуури дээрэ бригада, звенонуудые байгуулаад, оперативно-ажахын бэеэ дааһан байдал олгоходо;

—подрядай гуримаар ажаллаха коллективтэ удаан болзороор севооборот гү, али элдэб сортын ургамалнуудые, хүдөө ажахын техникэ, адууһа мал, шубуу даалгахада:

— подрядай подразделенинүүдтэ урид түйлагдаһан үйлэдбэриин хэмжээе, материальна нөөсэ хэрэгсэлнүүдые гаргашалха түрүү нормативуудые хараада абажа, экономическа талаһаань үндэһэлһэн ажахын тоосооной даабари үгэжэ, бухгалтериин тоо бүридхэл хангахада:

—ажалайнь түлөөһэн сэнгые (хэдэн жэлдэ) ритайгаар зохёожо, м продукци абаһанайнь (ургаса дээшэлүүлжэ, малай ашаг шэмэ н урмашуулгын түрүү үргэнөөр хэрэглэхэдэ;

—коллективүүдые ту хараалагдаһан гаргаша шолуулһанай түлөө ур хеда;

—ургасагүй жэлнүүд хүдэлмэриинь зэргээр на ставкын ёһоор ажа бэри заабол түлэхэдэ, амжалта түйлагдана.

Эдэ эрилтэнүүдые сах хүтэлбэрилэгшэд, мэргэ холын бодомжотойгоор хёохы шадабаряа гарга лажа, тон зүбөөр түсэ хүтэлбэрилхэ болоно.

Подрядай гуримаар лаха хэлсээ коллектив хадаа, түсэб, уялгануудаа гэхээр харюусалга даа на. Тиимэһээ тус кол эршэтэйгээр, үрэ ажаллахын тула ажах тэлбэриһөө таарамжатай байдал байгуулхыень зэргэтэй байһаниинь зүб

Олонхи ушарта под подразделенинүүдэй техникээ, хүнүүдээ хуба жа табиха, механизатор ондоо участогуудта асуудалаа өөһэдөө ш эрхынгээ хазагайруула гомдол оруулдаг байна. рынь хадаа эндэ зарим бэрилэгшэд подрядай ойлгохогүй байһандаа звенонуудай ажахын ной эрхэ наринаар оролдоногүй. Гол ушар тагааниинь юуб гэбэл, ажахы доторхи үйлэд ажалаа эмхидхэхэдээ, зндүү гаргаһан байдал мэһээ ашаа зөөхэ, ф дые хангаха хүдэлмэри ханизаторнууд дуталда Иимэ хүдэлмэрээ бү тула олохон колхозууд зуудта тусхай мэргэ подразделенинүүд бай дажа, подрядай коллек бүхыдөө ургаса ург зэһэнхэй байдаг.

Түрүү ажахынуудта гэлжын коллективүүд зуураар, халуун хаһын байгуулагдаһан колле зүришэлдүүлэнгүй, аша үрэтэйгээр эмх гээшэ. Эндэ томодхо подрядна бригадын һуури дээрэ нарядгү ажалладаг хоёр-гурбан отряд нэгэдхэһэнэй аша ряалга-зөөлгын отряд, лекснүүдые байгуулдаг тай. Иимэ арга хэрэглэ техникэ бүтээсэтэйгээр лагдажа, подрядна кол аэй ажалай дүн элеэр хойлогдоно.

Газар элдүүрилэгшэдэй шадай материальна урм гын гуримые хэр зүбөө рэглэһэнһээ ехэ юумэн дыдаха байна. Нэн түр бригада, фермэ бүхэнд гашань тодорхойгоор, нөөр бүридхэлдэ абтах лоно. Энэнь жэлэй ажалшан бүхэнэй, колле бүхэнэй хэһэн ажалай д дые согсолжо зэргэсүү гэхэ гү, али хүдэлмэри колхознигуудые аша гайнь зэргээр урмашуу туһатай байдаг юм. Бүри риин болон экономическ банай хүдэлмэрие һ эмхидхэхэдэ, подразде нүүдэй ажахын тооссо ажал ябуулгые саг б тонь хинаха, алмалта, лалтые бэхижүүлхэ арга дохо байна.

Газар элдүүрилэгшэд шадта тэрэ дороо ү мүнгэ үгэдэгэй хэр зүб һанда онсо анхарал ха даг ажахынууд зүб шэгл римтална. Эндэ олон гурим хэрэглэмээр. Эб тэй үнинэй байгуула коллективүүдтэ бүхы ме заторнуудта урьһаар адли тэгшээр үгтэнэ. Гэб олохон бригада, звено хүдэлмэришэдэйнь мэргэ даалгагдаһан ажалай бэшэ байбал, түлбэриинь экээн мэргэжэл шадабар ямар хүдэлмэри хэһээрнь даалгагдаһан техникын гээр хубаарилагдажа тү нэ. Зарим ажахынуудта даа хабаадалсаһанай коэф циентын гуримаар салин һэнэйнь хэмжээн тодор логдожо үгтэнэ.

Ажалай эмхидхэлэй б түлөөһэнэй түрүү гури үргэнөөр дэлгэрүүлгэ дэхи хүтэлбэрилхы шэн ганyудай зайлуулашагүй гонуудай нэгэниинь мүн городско, Ростовско, С кандска болон бусад обл нуудай олохон районуу агропромышленна нэгд нүүд подряд нэбтэрүүлхэ далые таһалгаряагүй х зүбшэн хэлсэдэг заншал Мүн тэндэ түрүү ажахы дай дүй дүршэл согсо Тиимэһээ эндэ ажахын сооной коллективүүд олошоржо, Эдэ программые бэелүүл оруулдаг хубитань нэмэ байдаг юм.

Энэ хөөрэлдөө
Ю .САВИН бэшэжэ аба

Зураглал

ХАЙЦАГАЙ ОТАРАДА

Харацайн совхозой түб — Үлэгшэн тосхонһоо зүүн урагшаа ухаа гүбээнүүдые үгсэн, уруудан табилуулнабди. Уданшьегүй Зэдэ голой үргэн нута тазараар харгымнай һунажа, бидэнтэй хамта ябаһан совхозой ахамад агроном Дара Аюшеевна Очирова:

— Тугаар совхозой конторын газаа, Хүндэлэлэй самбарта, таанадай хаража, һурагшалжа байһан ажахымнай эрхим хонишодой нэгэн Пүрбэ Жамсарановичайда хүрэхэмнай гээшэ, — гэбэ...

Үндэр эрье-жалгаар хойгуураа тойрууланхай нам нэмэри газарта байрын гэрнүүд, баазанууд харагдаба. Бүрхэг бараан тэнгэреэр баруунһаа бууһан һалхинда үдарһан шуурһан үүлэд доогуур нүүжэ, Хайцаг уулын эрьёл шобхо оройгоор үлэлдэн һагад, ямар нэгэн ульгэрэй томо хонидой ноолон мэтээр үригдэн, һубиган саашална.

— Яагаа һөөл нэмэри газар гээшэб! Энээхэн хойто эрьелиг тэбсэг дээрэхи таланай газар дээгүүр хубилгэн һалхин хара тооһоор бумиржа байнал. Харин эндэ алин намдуу, һурхэйл, — гэлсэнэбди.

Гэрэй эзэн эхэнэр Цырен Цыдемпиловнатай танилсажа хөөрэлдэбэбди.

— Нүхэр Намсараевнай хаана гээшэб?

—Тэрээ тэрэ, ерэжэ ябаһа даа. Силостэ ошоһон юм, сарба гээшэ,— гэбэ.

Хаһаг тэргэ дээрэ обойгоо ашаһан тээбэриеэ хара үһэтэй морин хүндөөр зүдэжэ, хажуудань набтаршаг бэетэй хүн намдууханаар ашхална.

Пүрбэ Жамсаранович Намсараевтан 1955 онһоо нютагайнгаа ажахын хонишоор ажалладаг юм байна.

— Пүрбэмнай бүришье нинэй хонишон юм ааб даа, үрэлхидөөрөө 1949 онһоо хонин ажалда дахасалдажа хилһэн тула яһалашье дүрлэнхэй гээшэ, — гэжэ Цырен Цыдемпиловна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Харууһалжа байдаг 497 эхэ хонидойнгоо түл абажа, тухаяруу хаһаяа дабаба гээшэ абди. Эдэ хониднай мүнөө жэл табадахияа хурьгалба гээшэ лаа, — гэнэ.

— Шэнэ түл хэр абтааб, тэед?..

— Юрэдөөл абаһан уялгала дүүргэбэбди. Зууһаа зуун арбан нэгэн хурьгад абтаад, өөдэргэн томонууд боложо байна. Зуун хонин бүриһөө 106 хурьга абахабди гэжэ совхозойнгоо суглаан дээрэ өөһэдыгөө уялгалаа бэлэйбди...

Намсараевтан үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ эхэ басаган Наташатаяа, Александр хүбүүнтэеэ хамтадаа отараяа харууһалжа гараа. Гушаад шахуу жэлдэ хонин ажалда таһалгаряагүй хүдэлмэрилхэдөө, Цырен Цыдемпиловна Намсараева нилээд ехэ дүршэл шадабариин эрдэм мэдэсэтэй болонхой гээшэ ааб даа. Тиимэһээ хонидойнгоо харууһые зоотехническэ болон ветеринарна эрилтэнүүдэй ёһоор ябуулдаг. Илангаяа искусственна үрэжүүлгын хаһые наринаар баримталан бэелүүлдэг байна. Эдэ мэтын саг үргэлжын, мүн саг сагайнгаа хэрэг ажалые шанартайгаар бүтээдэг тула, амжалтын үрые үзэнэ бшуу. Цырен Цыдемпиловна арадай депутадуудай районно Соведэй депутадаар гурбадахияа һунгагданхай.

Хонидойнгоо хорёо соо үбһэ тараажа дүүргээд, гэртээ ерэжэ ябаһан Пүрбэ Жамсарановичтай уулзабабди. Тугаарай баруун зүгһөө дээгүүр үлеэжэ байһан һалхин зүг шэгээ хубилган, мүнөө Зэдын голһоо урагшаа хүхэрэн байгша хүбшэтэ хадануудай хабшал соохи Шэнэһэтын толһоо һэршэгэнэн байба. Тэндэ, хадын ташалан хабшал соо, бударган саһаар хуйлажа, шэмэрүүн амяар хайрана.

— Хии бараан бууханьхаяа, ятараа барайба, бүрхэбэб, — гээд тэрэ тэнгэриие шарайшална.

— Бараг бэшэ аал даа... Үбһэ тэжээлээр хэр гээшэбта?

—Даншье хорёо хаашоогүйбди. Бии даа, мүнөөдөө, яһала, — гэбэ.

Пүрбэ Жамсарановичтан һүүлэй арба гаран жэлдэ зуун хонин бүриһөө зуу, тэрээнһээ дээшэшье хурьгадые ото абажа байнхай. Нэгэ жэлдэ зууһаа — 116 толгой хурьга тобироор түлжүүлжэ амжаһан байна. Хэдэн жэлдэ удаагаар районойнгоо хонишодой мүрысөө оройлжо гараһан алдартай. Мал ажалда удаан жэлдэ аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө урманда нүхэр П. Ж. Намсараев Буряадай АССР-эй габьяата малшан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

— Совхозойнгоо түрүү хонишодой нэгэн Цыремпил Дабасанович Бадмаевай бригадатай мүрысөөнэй хэлсээ баталанхай гээшэбди. Мүнөөгүүр дүн согсолхомнай эртэшэг гээшэ. Хүхэ ногоондо гаража байжа мэдэнэ бэзэбди, — гээд тэрэ энеэбхилээ һэн.

П. Ж. Намсараевтанай отарын зуһалан бэлшээрээр ехэ һалхита гэжэ газарта юм байна. Хайцаг гэжэ энэ үбэлжөөн шадараа зеленко тарюулдаг, мүн энэл буусаяа тойроод малдаа үбһэеэ өөһэдынгөө хүсөөр хуряажа абадаг байна.

— Үнгэрһэн зундаа 700 гаран центнер үбһэ, зеленко хуряажа, хорёодоо оруулаа һэмди. Зарим зундаа Зэдэ голнай үерлэжэ ерэбэл, энэ багаймнай ургаса ногоое урыгаар эльбэжэрхидэг, үшөө ядаруулаа һаа, бухал, сомоонуудымнай бултыень абаад ябашаха гэнэтэйл гээшэ. Гэбэшье тиимэ ехэ үер уһан үсөөн ушарта үзэгдэдэг даа, — гээ һэн Пүрбэ Жамсаранович.

Бусаха замдаа гараха гэжэ машина тээшээ шэглэхэдэмнай, яһалахан ута, ябсаб гэмээр баригдаһан баазын араар, үшөө зүлгэлөөгүй нэлэнхы сабшалан дээгүүр, борохон жэргэмэлэй булбэнүүр аблан зэдэлжэ, буужа ябаһан дууша хабарай болгоомжотойхон аялга мэтээр үзэгдөө һэн.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

Захаамин—Улаан-Үдэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пурбэ Жамсаранович, Цырен Цыдемпиловна Намсараевтан Наташа басаганаараа.
С. ДОНДОКОВАГАЙ фото.

ҺҮ, МЯХАН ЭЛБЭГЖЭНЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлые эрхим амжалтаар эхилһэн Түнхэнэй районой Туранай совхозой малшад, һаалишад горитойхон илалта түйлана. Ажахын һаалишад үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 157 центнерээр үлүүлһэн юм. Мүнөө эдэнэр май һарынгаа даабариие урагшатайгаар дүүргэжэ шадаба. Сагаан эдээ элбэгжүүлхэ талаар Дунда Талын һаалиин фермын коллектив онсо амжалта түйлана гэхэ гү, али һү һаажа гүрэндэ тушааха һара бүриингөө түсэбые жэншээгүй үлүүлнэ.

Зунай бэлшээриин үедэ һү, мяха эхээр үйлэдбэрилхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Хориин районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй уряае һайшаан дэмжэһэн тус ажахын үхэршэд, һаалишад мүнөө дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай, зуһаландаа нүүжэ гарахаар бэлдэжэ байнад.

Б. СЫРЕНОВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРНО

Хориин районой һаалишад малай үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1265 килограмм һү һааха социалис уялга абаһан юм. Һаалишад хоорондоо мүрысөн ажаллахадаа, абаһан уялгала нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байнхай. Һүүлэй дүнгөөр районой түрүү һаалишад Альфина Мухомедзянова, Мария Катина, Гармажан Жимбеева, Мария Банзаргашеева, Мария Ширапова, Дулма Ринчинова, Мария Гарист, Капитолина Краснкова, Нина Машанова болон бусад үнеэн бүриһөө 1200 гаран килограмм һү һаажа, район соогоо социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр саашадаа улам эршэтэйгээр ажаллажа, абаһан уялгаяа сүм дүүргэхэнь лабтай.

Д. ДОРЖИЕВ.

СҮМ ДҮҮРГЭНЭ

Республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярые эрхим амжалтаараа угтаха хүсэлэнтэй Прибайкалиин районой «Прибайкальский» совхозой Мостовкын һаалиин фермын коллектив һара, квартал бүхэндэ түсэб, уялгануудаа сүм дүүргэнэ. Фермын һаалишад үнгэрһэн һарада һү һааха түсэбөө 162 процент, гүрэндэ тушааха даабаряа 164,1 процент дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ онсо шалгарһандаа КПСС-эй Прибайкалиин райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан юм.

Бүри һаяхан энэ коллектив үшөө нэгэ илалта түйлаба. Тэдэнэр гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые һара хахадаар уридшалаа бшуу. Түсэбэй ёһоор 1150 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда тушааха байбал, даабаряа 10 центнерээр үлүүлээ.

Н. ДАМБАЕВ.

Совет орон дотор

КУБАНЬ ТАРИЛГАЯА ДҮҮРГЭЭ

КРАСНОДАР. Эндэхи таряашад хабарай ургамалнуудые тарижа дүүргээ. 2 миллион шахуу гектар талмайда ороһото, ороһото-бобоо болон тэжээлэй ургамалнууд, саахарай свекло, наран сэсэг, кукуруза ба байгар таригдаба. Эрхим һайн элзорто һайнаар элдүүрилэгдэһэн газарта тарилга хэгээ.

Нарядгүйгөөр хүдэлдэг 1000 гаран звено ба отряд таряалангай хойноһоо харууһална. Намарай ургамалнуудта онсо анхарал хандуулагдана. Эрхим шанартай орооһо абахаар харааглагдаһан шэнiисын полидо үтэгжүүлгэ оруулагдана.

ТОСХОНУУД ҺАЙЖАРНА

ХАРЬКОВ. Харьковска ба Белгородско областьнуудай Двуречанска районой «Коммунист» ба Валуйска районой «Путь к коммунизму» колхозууд гэр байра болон үйлэдбэриин объектнүүдые хамтынгаа хүсөөр баридаг болоо юм. Украинын Колодезное тосхондо мүрысэгшэ ажахынууд хамтынгаа хүсөөр хирпиисын завод шэнэдхэн заһаһан байна. Хоёр дахин ехэ хүсэтэй болоһон тус предприяти хоёр ажахынуудта продукци эльгээжэ эхилээ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр эндэ 60 шахуу элдэб барилга бодхоогдохо болоно. Часай графигай ёһоор материал асарагдадаг байха юм. Ажахынуудта үргэлгын крануудые, бульдозернуудые, бусад техникэ шадамараар хэрэглэнэ.

Хүдэлмэри залан хүтэлхэ ниитэ нэгэн штаб колхозууд байгууланхай. Барилгын талаар түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, шулуушадай, модошо дархашуулай, электро-хабсаргагшадай тусхай шэглэлтэй бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй бүридэлдэ ородог. Хэрэгтэй болоо һаань, тус штаб ямар нэгэн онсо шухала барилгада материальна хүсэнүүд болон хүнүүдые элсүүлэн гулидхажа шадаха юм. Жэшээнь, «Коммунист» колхоздо һү һаалиин томо фермэ иимэ аргаар баригдаһан байгаа.

Ажахынуудай энэ шэнэ һалбари байгуулхадань Харьковай гэр барилгын нэгэдэхи комбинат ехэ туһаламжа үзүүлһэн юм. Материально-техническэ бааза байгуулхадань тэрэнэй коллектив туһалһан, 20-ёод шахуу мэргэжэлээр шадабаритадые бэлдэһэн байгаа. Колодезное нютагай ажаһуугша Социалис Ажалай Герой гэр барилгын комбинадай хабсаргагшадай бригадир В. С. Плахотин хүдөөгэй барилгашадай заабаришаниинь болонхой.

Харьковска ба Белгородско областьнуудай хүршэ 12 районой ажалшад харилсаа холбоон тухай хэлсээ баталанхай юм. Тэрэнэй тарян ажалай ба мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилхын түлөө гансал тэмсэдэг бэшэ, мүн хамтынгаа хүсөөр гэр байра социально-соёлой болон үйлэдбэриин объектнүүдые баридаг юм. Мүнөө жэлдэ нютагай барилгашад 70 миллион шахуу түхэригэй капитальна һомололго ашаглан хэрэглэхые харааланхай.

(ТАСС).

МҮНӨӨДЭР—ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

Буряад ороной балшар үетэн... Урда сагта үбшэн тахалай үер соо дорой һуудал байдалтай байһан манай хизаар совет засагай жэлнүүдтэ һалбаран хүгжөө. Тэдэнэй нэгэ баримта гэршэ хадаа Буряад ороной үхибүүдэй жаргалта бага наһан болоно.

Хүүгэдэй саадта хододоо хүхюутэй.

С. БАЛДУЕВАЙ, М. СУТУРИНАЙ фотонууд.

ЭДЭНЭР ЭНДЭ ХҮХЮУН БАЯРТАЙ

Буряадай геологическа управлениин хүүгэдэй «Березка» гэжэ сад-яслида хоёр зуугаад үхибүүд ябадаг. Тэдэнэртэ анхарал сэхээр табигдана, хэрэгтэй юумэн хуу бии. Үхибүүдые һайнаар, амтатай хоолоор эдеэлүүлнэ, нэгэ сагта унтуулна, сэбэр агаарта ябуулна, наадуулна.

«Березкын» хүүгэд бага наһанһаа зураг зуража, тоо тоолоожо, шүлэг хэлэжэ, дуу дуулажа, ажал хэжэ һурана. Тэдэнэй олонхинь өөһэдынгөө оро заһана, таригаһан сэсэгүүдые уһална. Тэдэнхи хүдэлмэрилэгшэд багашуулые бүлэг бүлэгөөрнь гимнастика хүүлнэ, элдэб хатарнуудые гүйсэдхүүлнэ.

Эндэхи сад-яслида олон жэлэй туршада хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон, бүхы бэлигээ, сэдьхэл зүрхөө үхибүүдэй хүмүүжүүлгэдэ зориулжа, тэдэндээ эхэ дуратай, хүндэтэй болоһон хүнүүд олон. Тэдэнэй тоодо Вера Михайловна Авдеева, Галина Федоровна Кузнецова, Раиса Степановна Ловпик, Людмила Тимофеевна Думнова болон бусад оролсоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Березка» гэжэ сад-яслиин үхибүүд дуратай ажалаа хэжэ байна.

А. ШУЛУНОВАЙ фото.

ДЭЛХЭЙН ҮХИБҮҮДЭЙ ҺАНАЛ БОДОЛ

Дэлхэйн үхибүүд... [illegible]

...баримтанууд мэдэг... Ушарынь хадаа 1979 ...эһэн 122 миллион ... 12 миллиониинь ...һан байгаа.

...дээрэ боложо байһан ...үйлэ хэрэгүүд бул... ...хүүн хүнэй зүрхэ дайран гарадаг гэ... ...шэнэ баримтанууд Лизанай болон Чи... ...ргвайн болон Гаи... ...хан эрхэтэдэй үхи... ...ан айхабтар хүшэр ...дэлда үнгэрнэ. Тии... ...стерто, Сальвадорто, ...да ажаһуудаг тэдэ... ...тэн үзэг бэшэгтэ ...байхаһаа хойшо үхэл, ...шэ юун бэ гэжэ ...хэ болонхой.

...дэлхэй дээрэ мүнгэ... ...ө, ямаршье арга ...үй дээрэһээ 200 ...үхибүүд һургуули... тиихэдэ 200 милли... ...гүйсөөгүйшүүл өөһэ... ...р булынхидэй хүшэр ...ажаһуудалые багаха... ...һаа хүнгэдхэхэ зо... ...оор капиталис бая... ...түлөөһэндэ хүдэлмэ... ...харин тиихэдэ капита... ...эйн шэнэ ракетнэ ...бүхэн тон хэрэгтэй ...үүдай, арад зонуудта ...үй хэдэн миллион ...ооһо тарянай болон ...дэн миллиард но... ...өнгөөр бүтээгдэнэ

...дэлхэйн үхибүүд илан... ...айрамдалые хүсэнэ, ...э, тэрээнгүйгөөр тэдэ... ...ншье найдал, һанал ...сэлдэхэгүй гээшэл.

...Германиин хэблэлэй ...нц Шнайдер тиимэ... ...бэшэ, юрэ бусын ном хэблэлэн байгаа. Тэрэнь хэдэн удаа хэблэгдэжэ, Франкфурте-на-Майне хотын уласхоорондын ярмаг дээрэ шанда хүртэһэн байгаа.

Капиталис дэлхэйдэ, хүгжэжэ байһан, мүн хэдэн социалис 48 оронуудай 2400 үхибүүдэй бэшэгүүдһээр согсологдоһон түс номдо «Би үлүүлэн дэлхэй ниидэхэ дуратайб...» гэһэн Голландиин юһэ наһатай Рената басаганай үгэнүүд гаршаг болгогдон үгтэһэн байна.

Ном соо эхэ, эсэгэнэрэйнь үдэрэй түлөөһэнэй сэнтэй почтын маркенуудай оронуудһаа олон бэшэгүүд хэблэлдэ зэрэг оршон сооһоо бэшэнхэй.

Ном соо оруулагдаһан үхибүүдэй үнэн сэдьхэлэй бэшэгүүдые уншахада оршон дэлхэйн бодото байдал мэдэрэгдэнэ. Тиигэжэ хэрэгсэ хатуу журамтай Баруун Германиин һургуулинуудай журамһаа айһан, һурдэлэн, Африкын оронуудай амгалан тэнюун хэрэгдүй ажабайдалда этигэһэн мүрнүүд бэшэгүүд дотор олон. Гадна, ном соо оруулагдаһан бэшэгүүдһээ үетэн нүхэдэйнгөө баһамжалуулжа байһанда хара буужа гомдолон мэдүүлэлгэнүүд бии. Гэбэшье эб найрамдалда, ерээдүйн һайн һайханда этигэһэн бэшэгүүдэй мүрнүүд тэрээн соо олон.

Дэлхэйн үхибүүдэй бэшэгүүд соогоо дуулгаһан һанал бодолые шагнахада иимэ байна:

«Дэлхэй дээрэ би аһан ехээр эб найрамдалые хүсэнэб. Энэ хадаа дайн сэрэг үүдхэдэг үзэн ядалга гээшые хүн зоной мартахынь тулада хэрэгтэй. Хаа хаанагүй хүн гээшэ өөһэдыгөөшье, бусадыешье хүндэлхэ, дурлаха ёһотой. Хэрбээ бидэнэй бултадаа иигэжэ тоолоо һаамнай манай энэ дэлхэй ямар һайхан болохо һэм».

Лиза, 15 наһатай, США.

«Манай Данида хариин гүрэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд гансашье эгээн муу муухай хүдэлмэри хэхэ бэшэ, харин тэрэнэйнгээ түлөө Даниин юрын хүдэлмэришэдэй салин абаха ёһотой.

Би дайн сэрэг бү болоһой гэжэ мүн лэ хүсэнэб, илангаяа үгытэй оронуудта. Хэрбээ бомбонуудай унажа, гэрнүүдэй шатажа байгаа һаа, үгытэй зон гээшэ бүришье үгырхэ болоно бшуу. Тиигэжэ тэдэнэр хэзээдэшье һайнаар ажаһуужа шадахагүй ха юм».

Сюзанна, 12 наһатай, Дани.

«Би хүнэй нэгэтэшье ябаагүй газарта хүрэхэ дуратайб. Хаанаб даа, дэлхэйн бүмбэрсэгэй захада кварц болон базальтһаа бүридэһэн жаргалай олтирог олохо дуратайб. Тэндэ бүхы дэлхэйн үхибүүдэй өөһэдынь жаргалай орон болохо бэлэй».

Александр, 10 наһатай, Иордани.

«Хэрбээ минии хүсэлэл бэелээ гээшэ һаа, бүхы дэлхэй дээрэ хүнүүдэй тон шухала зорилго бэелхэ һэн. Тэрэнэй ёһоор, хүн бүхэн бэе бэеэ ойлгохо, дурлаха бэлэй. Ажабайдал гээшэ дайнай түлөө бэшэ, амгалан тайбан оршон байхын тулада үгтөө гэжэ мэдэхэ һэм».

Тошиуки, 12 наһатай, Япони.

«Би политик болоод, США-гай индеецүүдэй түлөө эридээр тэмсэхэ бэлэйб. Тиигэбэл, тэдэнэрһээ буляагдажа абтаһан газарнуудынь бусаахын түлөө американ правительстватай хэлсээ хэхэ һэм. Тэдэнэр илгагдажа үгтэһэн газарнуудтаа дорой муу ажабайдалтай байха ёһогүй. Би тэдэнэй соёл болон искусстваяа дахин һэргээжэ, бэеэ даанхай, өөһэдынгөө хүгжэлтын замые шэлэхэ хэрэгтэнь сусашагүйгөөр оролдохо бэлэйб».

Кейт, 14 наһатай, Англи.

«Би Гималайнуудай оройдо телевизионно станци тодхоод, дэлхэй дээрэ хэндэ туһаламжа хэрэгтэйб гэжэ үдэр бүхэндэ адаглажа байха бэлэйб.

Үдэшэлэн би ядаруу байдалтай һургуулиинхидта ном, хубсаһа болон мүнгэ абаашажа, һайн үгөөр һанал сэдьхэлынь тэгшэлжэ гараха һэм. Харин тиихэдэ шэдитэ модохоной ашаар, Хойто болон Урда полюсуудые һайхан сэсэгүүдтэй, уһа голнуудтай, олон тоото ан болон шубуудтай үрэжэлтэ һайхан хизаар болгохо бэлэйб».

Беруна, 13 наһатай, Шри Ланка.

«Минии эгээн ехэ хүсэл гэхэдэ,—түби дэлхэй дээрэ хүн бүхэн жаргажа, ажабайдалдаа баясажа байһай. Харин би уһан доогуур тамардаг лодкоор газаа далайн гүн гүнзэгые шэнжэлжэ тэрэнэй аша туһые хүн түрэлтэндэ зорюулха һэм».

Свен, 13 наһатай, ГДР.

Манай үедэ үхибүүд эртүүр ухаажадаг, Парижай баррикадануудай бишыхан Гаврошой образ тэдэниие улам һонирхуулдаг. Дэлхэйн үхибүүд эсэгэнэртээ хамта гартаа буу барижа, өөһэдынгөө арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ бодоно.

Хуби заяанайнгаа ерээдүйн шиидхэгдэжэ байхада, тэдэнэр дуугай байха дурагүй. Мэн штадай сенадай болон түлөөлэгшэдэй палатын майн 10-да абаһан хамтын резолюци энээндэ гэршэ болоно. Тэрэ хадаа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповто хандажа, Кремльһээ тодорхой харюунуудые абаһан бишыхан американ басаганда зорюулагдаһан байгаа.

Мүнөөнэй Америкэдэ юрэ буса болоһон тэрэ документые эндэ дурдамаар.

Совет хүтэлбэрилэгшэ Юрий Андроповтой түүхэтэ бэшэгүүдые абалсаһан Манчестер хотын (Мэн штат) ажаһуугша Саманте Смидтэ талархалай хамтын резолюци.

«Манай ороной хуби заяае мүнөөнэй үхибүүд үглөөдэр гартаа абаха...» гэһэн хойнонь».

Мэн штадай Манчестерһээ нарата толон Саманта Смитын мүнөөнэй уласхоорондын харилсаануудай бүрхэг хүйтые найдалай ошоор гэрэлтүүлһэн хойнонь,

Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэтэй бусадаи хэжэ шадаагүи үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө энэ һурагшын хэһэн түлэнь,

«Амгалан ёһоор зэргэ оршон һуужа, бүхы дэлхэй дээрэ худалдаа наимаа эрхилжэ, харилсажа ажаһууха» гэһэн арадуудай эгээл нангин һанал бодолые энэ табадахи классай һурагшын дайраһан хойнонь,

Дурсагдагша һанал бодол үндэһэлэн, Холбоото Штадууд болон Советскэ Союз өөһэдынгөө харилсаае байгуулха зэргэтэй. Тэрээн дээрэл Саманта Смитын түүхэтэ бэшэгэй нэмэри боложо үгэһэн хойнонь, Мэн штадай II-дохи зарлалаи сенадай болон түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүд нэгэ хэдэн минутаар өөһэдынгөө хэрэгые таһалдуулжа, Манчестер хотын дипломат басаганда талархалаа мэдүүлнэбди, юуб гэхэдэ, энэ эдир басаган хүн түрэлтэнэй ажабайдалай эгээл һайхан, эгээл дэмбэрэлтэ үндэһэн тээшэ эрмэлзэнэ бшуу. Тэрэшэлэн Саманта, тэрэнэй гайхамшагта түрэлхид болохо Арту, Джейн Смит гэгшэдтэ Мэн штадай бүхы хүн зоной үмэнэһөө дипломатическа энэ түүхэтэ алхамаарнь баясажа байһанаа нэн түрүүн мэдүүлхэ хүсэлтэйбди. Тиигээд Советскэ Союзаар аяншалха замдань Саманта Смидэй амжалтатай һайхан ябахын тэмдэг болгожо, энэ хамтын резолюциин али бүхы талаһаа таарамжатайгаар найруулагдаһан, бүтээгдэһэн буулгабариие бэлдэжэ барюулха тухай тогтоол гаргабабди».

Зол жаргалтай бага наһанай барагдашагүй арга боломжые нээһэн орон болохо Советскэ Союз тээшэ дэлхэйн олохон хүүгэд этигэл найдабаритайгаар хаража байдаг, юуб гэхэдэ, бусад олон оронуудай хүүгэдэй энэ һайхан хаһые хүн түрэлтэндэ харша капитализм хүсөөр буляан абаһан, дарлан дэбһэнхэй гээшэ бшуу.

Владимир МИЛЮТЕНКО. (АПН).

ЖАРГАЛТА БАГА НАҺАН

...наһан... Хүн бүхэн бага наһаяа дулаа... ...урсан һанажа ябадаг ...

...бүри зунай һайхан ...рүүшын һарын нэгэ... ...бүхы дэлхэйн тү... ...түрэлтэн үхибүүдые ...уласхоорондын ...тэмдэглэдэг. Үхибүүд ...эрдүйн...най. Үхибүү... ...гаалга гээшэ тэдээн... ...номдо һураха ар... ...о, алишье талаараа ...нги хүн болохоор, ...ин ёһотой гэшү... ...тэдэниие хүмүү... ...гэһэн удхатай. Энээн ...959 ондо ООН-ой Ас... ...дээрэ абтаһан үхи... ...эрхын V Деклараци ...лэгдээ һэн.

* * *

...нарин сэмбын ком... ...мэдэлэй хүүгэдэй саадай газаахи яба... ...га түлхеэд ором... ...сагаан халаадтай ...эхэнэр клумбада ...һан сэсэгүүдэй рас... ...та резинэ шлангаар байба. Тэрэнэй ха... ...шаг шууяата үхи... ...оролдоно, нааданад. ...инь бишыхан хүр... ...бараад, шоройн ...өөжэ, хамһалсана. Тэрэ эхэнэр саадые даагша Л. И. Дмитриева байба.

— Манай хүүгэдэй саад 1946 ондо нээгдэһэн юм. Саадтамнай ехэнхидээ нарин сэмбын комбинадай үхибүүд ябадаг, — гээд Любовь Иннокентьевна хөөрөөгөө эхилбэ. — Түрэлхидэйнь һанаа амархан ажаллажа байхадань, багашуулай элүүр энхэ, садхалан, согтой, солбон, хүхюутэй байхын тула бүхы оролдолго гаргагдана.

Ахалагша группын таһалга соо хүмүүжүүлэгшэ Антонина Наумовна Гаязова манние урин дулаанаар угтажа байба. Энэ группын хүүгэд Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ехэ һонирхолтой выставкэ бэлдээ. Буряад орон тухай хөөрэһэн фото-альбом, хүүгэдэй суглуулһан олон гоё значогуудые, уран бүтээлнүүдые, зурагуудые хаража, ехэтэ һонирхобобди. Хүмүүжүүлэгшэ А. Н. Гаязова энэ саадта 16 жэл соо хүдэлжэ ябана. КПСС-эй гэшүүн, саадай профкомой түрүүлэгшэ.

Үхибүүдые һургуулида бэлдэдэг группада хүмүүжүүлэгшэ Фаина Ивановна Копылова һуралсалай хэшээл үнгэргэжэ, сүлөө тухагүй байба.

— Хүүгэд, ручкануудаа зүбөөр баригты. Мүнөөдэр «эжы» гэһэн үгэ бэшэжэ һурахабди. Наташа Сойнова, самбарта гараад, энэ үгэ бэшэ, — гээд Фаина Ивановна шарахан үһэтэй, булсагархан хасартай басаганда хандаба.

Энэ харюусалга ехэтэй, хүндэтэй хүдэлмэридэ нүхэ... Копылова 17 жэлээ зорюулаа. Урагшаа һанаатай, һайн һайхан абари зангаараа энэ эхэнэр коллектив соогоо хүндэтэй болонхой. Али нэгэн хүмүүжүүлэгшын үбшэлөө һаа гү, али амаралтада байхадань, орондонь үлэжэ, хүдэлдэг.

Энэл саадта дүй дүршэл ехэтэй Т. И. Белова гушадахи жэлээ хүмүүжүүлэгшээр хүдэлнэ. Анхан сагта Беловагай хүмүүжүүлһэн үхибү... мүнөө өөһэдөө баабай, эжынэр болонхой, өөһэдынгөө үхибүүдые түрэл саадтаа асарна.

Хүгжэмэй хэшээл үнгэргэдэг таһалга руу ороходомнай, хүмүүжүүлэгшэ-багша Александра Николаевна Андреева Буряадай мэдээжэ поэт Ш. Нимбуевай үгэ дээрэ найруулагдаһан «Тоб-тоб дэбхэрээб» гэһэн дуүе буряад хэлэн дээрэ үхибүүдтэ сээжэлдүүлжэ байхадань ехэ баясамаар байгаа һэн.

— Түрэл республикынгаа олохон композиторнуудай, жэшээлбэл, Д. Аюшеевэй, С. Манжигеевэй, Ж. Батуевай, Б. Ямпиловай, А. Ряузовай, Г. Дашипыловай зохёолнуудтай үхибүүднай танилсаа,— гэжэ Александра Николаевна омогорхоигёор мэдүүлбэ.

Нүхэр А. Н. Андреева аяар 1947 ондо хүгжэмэй училищи Саратов хотодо дүүргээд, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын путевкоор Буряад орон ерэһэн намтартай. Удаань Саратовай хүгжэмэй багшанарай институдые амжалтатайгаар дүүргээд, тус саадта хүдэлнэ.

Эбтэй эетэй энэ коллективтэ һаяшаг ерэһэн Светлана Семёновада хандаһамнай:

— Би мүнөө 3 наһатай эгээ жаахан үхибүүдэй группада хүдэлнэб. Анхан, жаадаа, энэ саадта өөрөө хүмүүжэһэн байхаб, дунда һургуулияа дүүргэмсээрээ эндэ хүдэлхеэ оробо хүм. Мүнөө багшанарай училищидэ заочноор һураhаб, — гэбэ.

Н. ХАЗУЕВ.

Тосхон һууринууднай һалбаран хүгжэг лэ!

УЛАНХААНАЙХИД УРМАТАЙГААР ДЭМЖЭНХЭЙ

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулан Зэдын ба Мухар-Шэбэрэй районуудай ажалшадай тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, модо һуулган ногоорuулха талаар гаргаһан үүсхэлыень республикымнай ажалшад халуунаар дэмжөөд, зүбшөөн хэлсэжэ байна.

1983—1985 онуудта, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгожо, ногооруулха талаар Хурамхаанай районой Уланхаанай сомоной Соведэй ажалшад районойнгоо бүхы ажалшадта хандаһан хандалга һайхан баталан абаа.

КПСС-эй Хурамхаанай райкомой бюро болон арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдком энэ үүсхэлыень һайшаан дэмжээ.

Уланхаанай сомоной Соведэй ажалшад, бүхы совет хүн зондол, КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө шармайн оролдоно гээшэ. Тиигэжэ тэдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлые ажалай ехэ амжалтануудаар түгэсхэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Сомоной Соведэй харьяата газарта оршодог ажалша коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөнүүд дэлгэрэнхэй, продукциин шанар һайжаруулжа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин болон ажалай журам шангадхаха талаар эдэнэр нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада совхозой түб болохо Уланхаан тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар горитой хүдэлмэри хэгдээ. Малай байранууд, байрын гэрнүүд, соёлой болон хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байранууд олоор бодхоогдоо. Тэдэнэй тоодо тус бүридөө хоёр байратай 22 гэр, һургуули, 60 һурагшадай байратай интернат, номой болон эд бараанай магазинууд ашаглалгада үгтөө.

Зэдын ба Мухар-Шэбэрэй районуудай ажалшадай гаргаһан үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, Хурамхаанай районой Уланхаанай сомоной Соведэй ажалшад саашадаа бүри эршэтэйгээр хүдэлхэ гэһэн уялгануудые абаа. 1983—1985 онуудай туршада тэдэнэр байрын 2700 дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, дунда һургуули, хүүгэдэй саад, бани, эдеэ хоолой магазин барихаар хараална.

Тосхон һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгожо, модо һуулган ногооруулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй һүүлшын гурбан жэлэй туршада Уланхаанай совхозой ажалшад 4000 модо һуулгаха түсэбтэй. Түрэл республикынгаа алдарта ойдо зорюулан, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ амаралтын парк байгуулагдаха юм. Зунай эхин багаар совхозой ажалшадай зүгһөө һурагшадта бэлэг болгогдон пионернүүдэй ажалай болон амаралтын лагерь ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана.

Совхозой ажалшад түрэл тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллахаар зэһэнхэй. Энэ хүдэлмэриин эхин ехэ һайнаар, эмхитэйгээр хэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Зүгөөр Уланхаанай сомоной Соведэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда холын хараа бодолтой, ехэ зорилгонууд табигдана. Тэдэнэй хэхэ хүдэлмэринь үшөөл ехэ.

Сомоной Соведэй дэргэдэ саг үргэлжын 7 комисси, депутадуудай 3 бүлэг болон 3 пост тоологдоно. Эндэ тоологдодог арба гаран депутадууд энэ хүдэлмэриеэ саашадань улам үргэдхэн, бэелүүлхэ зорилго тодорхойлонхой. Сомоной Соведэй депутат, хүдэлмэрилэгшэ бүхэн, совхозой ажалшад энэ хэрэгые халуунаар дэмжөөд, хүн бүхэниинь эндэ өөрынгөө хубитые оруулхын түлөө оролдоно.

Уланхаанай сомоной Соведэй ажалшадай гаргаһан энэ һайн һайхан үүсхэлые районой ажалшад үргэнөөр дэмжэжэ байна.

Х. ДАРМАЕВА.

ТАСС • АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

АРАДАЙ АША ТУҺЫН ЭРИЛТЭ

Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо асуудалда СССР-эй залан сэхээр хандажа байһыень, адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһонуудые Советскэ Союзай баримталжа байһыень Совет правительствын мэдүүлгэ баталба. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын газар дайда дээрэ тараан тодхохые США-гай захиргаанай түсэблэжэ байһанһаа уламжалан, Совет правительствын абаһан мэдүүлгэ шухала удха шанартай байна гэжэ дэлхэйн олониитэ тэмдэглэнэ. Тиигээд байгаа һаань, өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа бэхижүүлхын тула харюугай хэмжээнүүдые абахабди гэһэн Советскэ Союзай баталһан ябадал ушар ёһо ойлгожо, энэ шиидхэбэрээ бодомжолжо үзэхыень баруунай оронуудые уряалһан үйлэ хэрэг болоно гэжэ гүрэнэй ба ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагшад, гадаадын оронуудай олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд энэ шухала документые үргэнөөр шэнжэлхэдээ тэмдэглэнэ.

Совет правительствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэһэн сэгнэлтэнүүдтэй, дурадхалнуудтай һаналаа нэгэдэнэбди гэжэ ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Д. Лазар** мэдүүлбэ. Энэ мэдүүлгэнь СССР-эй амгалан тайбан байдал хангахые, шахардуу шанга байдал һуларуулхые хүсэжэ байһыень үшөө дахин батална. Хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудһаа, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгаһаа дэлхэй дээрэхи политическэ ба экономическа байдал улам муудаа, түгшүүрилтэй болоо.

«Американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохые түсэблэжэ байһан ушар социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта ехэ аюул тохёолдуулна, — гэжэ Чехословакиин **«Руде право»** бэшэнэ. — Тиимэһээ иимэ оршон байдалда СССР өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа бэхижүүлхын тула харюугай хэмжээнүүдые абаха ушартай болохо юм гээд, Совет правительствын мэдүүлгэ дотор гүнзэгы үндэһэ баримтатайгаар хэлэгдэнэ». Иимэ байдалда Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа бэхижүүлхэ хэмжээ абаха баатай болоно бшуу.

Синьхуа агентствын корреспондентын Москваһаа дамжуулһан мэдээсэлые Хитадай **«Жэньминь жибао»** газетэ толилбо. Тэрээн доторнь, тусхайлбал, ингэжэ хэлэгдэнэ: «Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэг болон стратегическэ ядерна хэрэгсэлнүүдэй талаар США болон НАТО-тай адли хүсэтэй байхын тула СССР шухала хэмжээнүүдые абаха юм гээд Совет правительствын майн 28-да толилогдоһон мэдүүлгэ дотор заагдана... Хэрбээ энэ жэлэй һүүл багта США-гай дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна ракетэнүүдые Европодо тараан тодхоод байгаа һаань, Варшавска Договорой бусад гэшүүн-гүрэнүүдтэй үгэеэ ойлголсоһоной үндэһөөр СССР США-гай өөһэдынь газар дайдые хараада абажа, харюугай шухала хэмжээнүүдые абаха, нэмэлтэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха баатай болохо байна...»

Совет правительствын мэдүүлгэ американ хэблэлэй хуудаһануудта үргэнөөр толилогдоо. **«Сан-Франциско кроникл»**, **«Сан-Хосе меркури ньюс»** газетэнүүд «США-гай захиргаанай бүтэмжэгүй хараа бодолһоо, СССР-һээ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо гэһэн һэдэлгэһээ Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд мухардашоод байна» гэжэ тэмдэглэнэ.

Совет правительствын мэдүүлгэтэй дашарамдуулан, **США-гай гүрэнэй департамент** мэдүүлгэ абаһан байна. Тиихэдээ адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһондо үндэһэлһэн али алиндань таарамжатай шиидхэбэринүүдые Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ Вашингтоной бэдэрэн олохо дурагүй байһые элирхэйлһэн американ урданай мэдээжэ хараа бодолые дабтаба.

«Нью-Иорк таймс» газетэ, **ФРГ**-гэй **телевизионно шэнэ һониннуудай программа** **«Таймс оф Индиа»** газетэ Совет правительствын мэдүүлгые үргэнөөр тунхаглаһан, дамжуулһан байна.

Г. Гусак Р. Арисмендитэй уулзаба

ПРАГА. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак КПЧ-гэй ЦК-гай уряалаар эндэ ерээд байһан Уругвайн Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Р. Арисмендитэй уулзаба.

Хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэд КПЧ-гэй ба Уругвайн Компартиин ажал ябуулга тухай нэгэ нэгэндээ мэдээсэһэн, тэдэнэй хоорондохи харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй байдалые хоёр тала зүбшэн хэлсээ. Бухы дэлхэй дээрэ дайн дажарай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай, түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэй, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нэгэдэлэй, хамтын ябуулгануудай ехэ удха шанартай байһые тэмдэглэбэ. Латинин Америкын бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдтэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ эсэргүүгээр империалис хүсэнүүдэй, нэн түрүүн США-гай империалистнуудай бэелүүлжэ байдаг ээрхэг түримхэй политикые тэдэнэр эрид буруушаагаа. Никарагуагай, Сальвадорой, Уругвайн ба бусад гүрэнүүдэй арадуудай үнэн зүб тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһанаа баталба.

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАХАҺАА ШУХАЛА ЗОРИЛГО БАЙХАГҮЙ

БЕРЛИН. Империализмын эгээл ээрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй харата муухай ябуулгануудһаа уламжалан, уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байха үедэ эб найрамдалые хангахаһаа шухала зорилго байхагүй гэжэ СЕПГ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер болон Зимбабвиин африкан национальна союзай — Патриотическа фронтын президент, республикын премьер-министр Р. Мугабе гэгшэдэй хоорондо эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдөө. Р. Мугабе хани ёһоной айлшанай хэрэгээр эндэ ерэһэн байгаа.

Африкын бэеэ дааһан байдалтай хүршэ гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр Урда Африкын расистнуудай үүдхэһэн соносхогдоогүй дайе, ээрхэг түримхэй ябуулгануудые, тэрэ тоодо Преториин авиациин паяхан Мозамбигта добтолһон ушарые тэдэнэр эрид буруушааба.

Хоёр партиин ба гүрэнэй хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон тогтоогдонхой, ГДР-эй ба Зимбабвиин арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһада, тэдэниие саашадань хүгжөөхэ шухала гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

Э. ХОНЕККЕР Г. -Й. ФОГЕЛЬТЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨ

БЕРЛИН. СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер бундестагтахи СДПГ-гэй парламентска бүлэглэлэй түрүүлэгшэ Г. -Й. Фогельтой Берлиндэ уулзажа хөөрэлдэбэ.

АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Европодо амгалан байдал хангахын түлөө Германиин хоёр гүрэн тэдэнэй географическа байдалай, түүхын үндэһөөр онсо харюусалгатай юм гэжэ тэдэнэр хөөрэлдөөнэй үедэ баталба. Тиимэһээ ГДР болон ФРГ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха хэрэгтэ хубитаяа оруулха ёһотой. Хоорондоо зүришэжэ байнгүй, хамтынгаа хүсэлэл оролдолгонуудаар лэ энэ аюулые усадхан зайсуулжа болоно.

Ниитын байгуулалтын асуудалнуудаар тад ондоо байгаашье һаа, ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договор баталагдан абтаһаар түрүүшын арбан жэлэй хугасаа соо тэдэнэй хоорондохи холбоо барисаае хүгжөөлгэдэ хоёр гүрэндэ амгалан тайбан, ашатай туһатай үндэһэ һуури олгоһон байна гэжэ хоёр тала үгэеэ ойлголсобо.

Энэ ябуулгые хэлбэришэгүйгөөр үргэлжэлүүлхэ урагшагүйдэлгэнүүдэй тохёолдоошье һаань, договорой дүримүүдые бодотоор бэелүүлхэ шухала гэжэ Э. Хонеккер, Г.-Й. Фогель тэмдэглээ.

«ЗУЛТУРГАН—ТАЛЫН НОГООН»

...ХИЛГАНА НОГООЕ мэдэхэгүй хүн буряад талада байгаагүй. Урдандаа буряад зон хүбэндэ орёоһон хилганаар наһата-сүгсые голлоод, бурхандаа зула бариһаг байһан юм.

Харин Каспиин далайн баруун-хойгуур нэмжыһэн талада баһал хилгана элбэгээр ургадаг. Зүгөөр аха дүү хальмаг арад тэрэниие зултурган гэжэ нэрлэдэг байна. Буддын шажанда шүтэдэг байһан хальмаг улад мүн лэ зултурганиие хэрэглэн, зула бадаргаадаг байһан түүхэтэй.

Бэлигтэй хальмаг уран зохёолшо Алексей Бадмаев социальна удхатай романаа «Зултурган— талын ногоон» гэжэ дэмы нэрлээгүй. Тус романай удхаар найруулагдан табигдаһан зүжэгые түрэл театрайнгаа сценэ дээрэ харахадаа, талын дундуур тарашаһан хальмаг хотон айлнуудаар ангиин тэмсэл ямархан хүсэтэйгөөр орьёлооб, зултурган шэнги, зулын дүлэндэ эдигдэжэ, баяд ноёдто, элдэб эсын дайсангуудта дэбһэгдэжэ байһан хальмаг арад хэнэй хүсөөр жаргалаа олооб гэжэ тон тодоор ойлгогдобо.

Түүхэтэ нюур байһан хүн гэхэ гү, али хальмаг арадые гэгээрүүлэгшэдэй, түрүүшын революционернүүдэй нэгэн Араша Чапчаев зүжэгэй гол герой болоно. РСФСР-эй, Хальмагай АССР-эй габьяата артист Сергей Эшкулов тэрэнэй рольдо эрхим һайнаар наадаа.

Хальмаг арадай хуби заяанай улаан нараар толоохо хэрэгтэ ород революционернүүд горитонхон үүргэ дүүргэһэн ааб даа. Зүжэг соо харуулагдаһан революционер-эмшэн Вадим Семиколеновэй образ тэдэниие түлөөлнэ гээшэ. Хальмагай АССР-эй арадай артист Иван Уланов Семиколеновэй рольдо яһала бэрхээр наадана.

Дуратай хүбүүндээ хадамда гаража, имагтал өөрынгөө талые бариха гү, али худаггүй үлэжэ, уһагүйдэжэ хосорхо туйлдаа хүрэхэ байһан хүн зоной талые хаража, наһажаал баян зайһанай һамган болохо гү? Түбэгтэйхэн иимэ харгын бэлшэр дээрэ «гэнтэ хүрэжэ» ерэһэн Сайхла хүүхэн (артистка Н. Барикова) хоёрдохиниень шэлэбэ.

Бэргэс зайһан (артист Доржо Сельвин) зөөридэ шунахайрһан, хүниие хайрлаха сэдьхэлгүй. Булган гэжэ бэлбэһэн эхэнэрэй Цэрэн хүбүүе үзэн ядадаг, шадаал һаа, харшалха, сохихо гэжэ ябадаг Такаа (артист Сергей Мучиряев) гэжэ хүбүүниинь зайһан эсэгынгээ мүнгэнэй сүүмхэхэниие нюужархиха. Тиигээд Булганай хүбүүе хардажархиха юм. Гэбэшье Булган ерэжэ, хүбүүгээ үмөөрэн, үнэн бүрүү хоёрые тодоруулхын тула бурханай урда бэеэрээ зула боложо хосорхоор бэлэн. Үдэшын наранай залирхалаар, бурхан багшын хүрэгэй урда хотоной хальмагууд һэхэрэн һуугаад зальбарна. Булган бурханда хандажа, сэдьхэлэйнгээ гомдолые мэдүүлнэ. Зүгөөр үгы болоһон сүүмхэхэниие аргал сооһоо үхибүүн олоод гүйжэ ерэнэ. Булган тэрээн дээрэнь ерэжэ, ехэ анхаралтайгаар хараһан бэеэрээ, зүрхөө хахаран, амигүй унаха юм. Булганай рольые гүйсэдхэһэн артистка Зоя Манцынова яһала бэрхээр наадажа, эхын энэрхы сэдьхэлые зохидоор харуулжа шадаа.

Сайхлын дуратай байһан хүбүүн Нарма (артист Борис Манджиев) үншэн хүбүүн Цэрэн (В. Базыров) гэгшэд Улаан Армиин зэргэдэ жагсан, түрэл хотоноо сагаантанһаа сүлөөлэлсөө.

Бүхы зүжэгэй удхые богонихон шэнжэлэл соо хөөрэхын аргагүй. Зүгөөр гол удхыень «саг — сагтаа, сахилза — хүхэдөө» гэһэн буряад оньһон үгөөр тайлбарилхаар гэжэ һанагдана. Барга сагта баян бардамдаа дашууржа байһан элдэб эсын **бэргэсүүд** агууехэ хубисхалай һалхинда үлеэлгэн, хоггүйгөөр үгы боложо, зултургата тала дайдада эрхэ сүлөө мандаа ха юм. Сагай хуоилхада, юрын уладай хуби заяан мүн лэ хубилалсаа. Хаанта Россиин эгээл эрхэгүй бага яһатанай нэгэн байһан хальмаг арад зултурган шэнгеэр гэшхүүлхээ болёод, хуби заяагаа гартаа абан, өөрын гүрэн түрэтэй болоһон байна бшуу!

«Зултурган — талын ногоон» гэжэ хоёр үйлэтэй, олон үзэгдэлтэй, яһалахан ута зүжэгые харахадаа, зал соо һуугшад барандаа ингэжэл ойлгоо ёһотой. Энэ зүжэгтэ олон артистнар наадана. Юуб гэхэдэ, хабаадаха нюурнууд олон. Гадна олон зоной хабаадалгатай үзэгдэлнүүд хэтэрмэ олон гү, тиимэһээ зүжэгые унжагай болгоно хаш гэжэ һанагдаа һэн. Зүгөөр роман мэтын томо зохёолоор инсценировко хэхэдэ, тиимэрхүү болоошье ааб даа.

Зүжэгэй һүүлээр харагшадай һанамжые би асуугаа һэм. Тэдэнэй нэгэн— Хальмагай АССР-эй Яшалтын райондо арадай театрай режиссёроор олон жэлдэ ажаллаһан, мүнөө Буряадай хүдөө ажахын институтэй «Ая ганга» гэжэ студентнэрэй арадай театрые хүтэлбэрилдэг Е. Я. Санжимитыпова иигэжэ хэлэбэ:

— Хальмаг театрай коллектив ямаршье орёо зүжэгэй «шэгнүүрые» ээм дээрээ даажа, удхынь бусайдаһан зангилаае задалжа, гол асуудалыень тобойлгон, харагшадайнгаа сэдьхэлые хүлгүүлжэ шадахаар байна! «Зултурган — талын ногоон» мэтын романиие инсценировко болгожо табиха гэээшэ нилээдгүй орёо зорилго байһан байха. Гэбэшье энэ труппа урдаа табиһан зорилгоёо һайнаар хүсэлдүүлжэ шадаһан байна.

Хуряангы шэнжэлгээ дүүргэхынгээ урда тээ уран шэмэглэл тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй байна. Зүжэгэй шэмэглэл яһала һонирхолтой. Шэнэ гү, али арбан табанай һарые **үнэхөөрөө һара** шэнгеэр толотуулан харуулна. Юрэдөө, байгаалиин үзэгдэл, нюдэ алдамаар нэмжыһэн тала, нангин модон — хуу этигэхээр. Уран шэмэглэлэй автор — РСФСР-эй габьяата артист А. Сасыков.

Тиихэдэ хүгжэмыень В. Чернявский найруулан тааруулаа. РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Э. Манджиев хатарнуудыень найруулан табиһан байна.

Айлшадаймнай урагшатайгаар эхилһэн гастроль саашадаашье урагшатай байг гэжэ үреэел даа!

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЮРЫН МЭРГЭЖЭЛТЭЙ ХҮН

ОЛОНДО ХҮНДЭТЭЙ

Селенгинск поселогой фотограф Наталья Демидова эндэхи хүн зониие найман жэлдэ хангана. Тиигэхэ зуураа эрхим һайн шанартай зурагуудые буулгадаг, хүнүүдэй эрилтые һайнаар хангадаг тула олондо хүндэтэй болонхой юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Демидова.

В. ПЛУТТЫН фото.

ИСКУССТВЫН БА ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАМУУД

ССР Союзай Ехэ театрай баледэй артистнуудай уран бэлигтэй ФРГ-гэй ба Австриин харагшад танилсаха байна. Суута коллективэй түлөөлэгшэд эдэ оронуудта гастрольдо һаяхан ошоо. Н. Бесмертнова, Н. Павлова, В. Гордеев, И. Мухамедов, Б. Акимов болон бусад уран бэлигтэн тэрэнэй тоодо оролсоно.

—Манай гастрольнуудай карта дээрэ Висбаден, Гамбург, Дортмунд, Штутгарт ба Баруун Германиин бусад хото городууд тэмдэглэгдэнхэй,—гэжэ СССР-эй ГАБТ-ын болон Кремлиин Съезднүүдэй ордоной генеральна директор С. Лушин ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэһэн байна.—Бидэ «Ромео ба Джульетта», «Спартак», «Хун шубуута нуур» гэһэн зүжэгүүдые, концертын ехэ программа харуулха болонобди. Удаа тээнь тус репертуартай Австриин ниислэлэй харагшад танилсаха юм. Июлиин 14-дэ Венэ хотын национальна оперын сценэ дээрэ гастролёо түгэсхэхэбди.

Энэ аяншалгамнай театрай зунай гастролиин программын нэгэ хубинь болоно. Оронойй ажалшадай урда зохёохы ажал ябуулга тухайгаа тоосохо заншалые Днепропетровскдохи уулзалга үргэлжэлүүлхэ байна. Эндэ майн 31-һээ июниин 12 болотор оперо ба баледэй репертуарай хэдэн эрхим һайн зүжэг харуулха байнабди. Узбек композитор У. Мусаевай «Энэдхэг поэмэ» гэһэн балет харуулагдаха.

Манай гастрольдо байха үедэ Ехэ театрай ба Кремлиин Съезднүүдэй ордоной сценын хооһон байхагүйнь лабтай. Ленинградай С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо болон баледэй академическэ театрай мэдэлдэ 3,5 долоон хоногоор тэрэ үгтэхэ юм. Тэдэнэй гастрольнууд коллективэй 200 жэлэй ойдо зорюулагдана. Харин удаань хани барисаанай ба искусствын эстафетые Нева мүрэнэй эрьедэхи хотын артистнуудһаа Кишиневой оперо ба баледэй театрай артистнууд хүлеэн абаха юм.

ТАСС-ай корр.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ОЛООРОО ХАБААДАНА

«Олоной хабаадалгатай физическэ культура ба спортые саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой гараһан сагһаа хойшо манай Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай хүдэлмэрилэгшэдэй махабадаа һайжаруулха, спортдо олон хүн зониие хабаадуулха талаар ямар юумэнэй хэгдэжэ байһан тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ. Манай 11-дэхи тоннельнэ отрядай постройкомой хүдэлмэрилэгшэд физкультура, спортдо олон хүниие хабаадуулха асуудалда анхаралаа хододоо хандуулжа байдаг. Барилгашадай мэдэлдэ спортын шэнэ комплекс баригдажа, үнгэрэгшэ жэлдэ ашаглалгада үгтөө һэн. Эндэнь спортын арбан зүйлөөр һорёо, мүрысөөнүүдэй графигай ёһоор, таһалгаряагүй үнгэргэгдэжэ байдаг болоһониинь һайшаалтай юм. Тэрэ гэхэһээ уламжалан, тус комплекс соо үдэр бүри олон зүйлэй мүрысөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Һаяхана «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин 11-дэхи, 22-дохи тоннельнэ отрядуудай коллективүүдэй дунда столой теннисээр түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байна. Эндэ 11-дэхи отрядай гурбадахи участогай барилгашадай команда түрүү һуури эзэлжэ гараа юм. Харин 22-дохи отрядайхид сооһоо 6-дахи участогай команда эрхимлэһэн байна. Тиихэдэ комплексын нүгөөдэ зал сооһ эдиршүүлэй дунда боксоор нэмэл мүрысөөн үнгэргэгдэжэ, олоной дунда һонирхол татаа. Эндэ түрүү һуури эзэлһэн Сорокин, Томачев гэгшэд райОНО-гой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Тэрэшэлэн хоккейн талмай дээрэ тоннельнэ хоёр отрядай эдир хоккейстнүүд, волейболистнууд наадажа гараа. Иигэжэ БАМ-ай барилгашад, мүн хүүгүүдыньшье сүлөө сагтай болоходоол спортын зал соо ерэжэ, һорёо, мүрысөө үнгэргэжэ байдаг. Энээмнай хадаа спортые саашадань хүгжөөхэ, тэрээндэ олон зониие хабаадуулжа байха зорилготойгоор абтаһан парти, правительствын тогтоолой хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэжэ байһанай гэршэ боложо үгэнэ гээшэ.

Саашадаашье БАМ-ай барилгашад спортын олон зүйлэй мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, өөһэдынгөө дундаһаа бэлиг шадабаритай спортсменүүдээ элирүүлхын хойноһоо ехэ оролдолго гаргаха ёһотой.

Эдэ үдэрнүүдтэ «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин бүхы звено, бригадануудта Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан барилгашадай спартакиада үнгэргэгдэжэ эхилэнхэй. Энээнһээ гадна ГТО-гой программын зунай олон зүйлөөр, шатар, даам наадалгаар һонирхолтой мүрысөөнүүд, һорёонууд үдэр бүри шахуу үнгэргэгдэжэ байдаг болоһые барилгашад һайшаан магтана.

С. ЦЫБИКОВ,
БАМ-дахи хүүгэдэй спортын һургуулиин ахалагша тренер.

РСФСР-эй ЧЕМПИОНАДТА ОШОХОНЬ

Түрэл Эхэ ороноо хамгаалгада залуушуулые бэлдэлгэдэ спортын сэрэгэй-техническэ зүйлнүүд горитой нүлөө үзүүлдэг.

Спортын сэрэгэй-техническэ зүйлнүүдэй нэгэн болохо сэрэгэй-прикладной олон зүйлнүүдээр мүрысөөн СССР-эй арадуудай VIII спартакиадын программада оруулагданхай. Улаан-Үдэ хотодо һаяхан үнгэргэгдэһэн Алас Дурна зүгэй зонын мүрысөөн Бүхэроссиин спартакиадын нэгэдэхи шата болоно. «Эрхим команда» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө Амарай, Магаданай болон Сахалинай областьнуудай, Примориин хизаарай, Буряадай АССР-эй команданууд дүрбэн үдэрэй туршада мүрысэбэ.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр хубиин тоосоогоор түрүү һуури эзэлхын түлөө спортсменүүд хаба шадалаа туршалсаба. Олон орёо хаалтануудые дабалга, буудалга, граната шэдэлгэ болон хүндэ зүйлнүүдые зөөлгэ мүрысөөндэ хабаадагшадай шуран солбониие, тэсэбэри шадалые—бүхы шанарыень шалгаа.

Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, СССР-эй спортын мастер Надежда Вершинина хаалтатай полосае нэгэ минута 50 секунда соо дабажа, мүрысөөнэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. «Труд» бүлгэмэй облсоведэй инструктор, спортын мастерта кандидат Александр Шайдуров, Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй студент Сергей Мараев гэгшэд мүн лэ иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэд.

Гурбан зүйлөөр мүрысэгшэд тамаралгаар урилдаба. 100 метрэй зайда Приморэиин хизаарай түлөөлэгшэ Александр Скребнев эрхимлээ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр. Гүйхэ зуураа гранатаар сагаалта оноожо, граната шэдэжэ, буу үргэлэнхэй сэрэгэй урилдаанай зайе гаталалгаар мүрысөөн болоо. Хоёр мянган метрэй зайда түрүүлһэн Улаан-Үдын ой модоной техникумэй студент Андрей Арбаков Алас Дурна зүгэй чемпион боложо, спортын мастерай норматив дүүргээ. Н. Вершинина А. Шайдуров хоёр энэ зайе эрхимээр гаталжа, мүрысөөндэ хоёрдохёо илабад.

Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай студент, спортын мастерта кандидат Виктор Балаганский гурбан мянган километрэй зайда түрүүлэн ерэхэдээ, гурбан зүйлөөр мүрысэгшэдэй дунда илагша болобо. Магаданай областиин спортсмен Виктор Банников ДОСААФ-ай Буряадай обкомой «Эрхим жолоошондо» гэһэн тусхай шанда хүртэбэ.

Мүрысөөнэй түгэсхэлэй үдэр спортсменүүд мэргэлэн буудадаг шадабаряараа туршалсаба. Эгээн харюусалгатай зүйлдэ А. Шайдуров, Н. Вершинина, В. Федосеев гэгшэд мэргэнээр буудажа, командадаа олон очко асараа. Омск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

В. ДЕНИСОВ,
мүрысөөнэй судья.

НАЙДАЛ ТҮРҮҮЛНЭ

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээрэ хүнгэн атлетикээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан үнгэргэгдэбэ. Хоёр үдэрэй туршада болоһон мүрысөөндэ 11 команда хабаадалсаа.

Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ А. В. Горох гэгшын хүтэлбэрилдэг 2-дохи ГПТУ-гай хүбүүдэй эбтэй эетэй команда түрүү һуури эзэлээ. 1-дэхи, 13-дахи ГПТУ-нуудай команданууд шангай удаадахи һууринуудта гараа.

Хубиин тоосоогоор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ үндэр дүнгүүд харуулагдаа. 8-дахи ГПТУ-гай Т. Панькова 100 метрэй зайда 12,6 секунда саг харуулаа. Энэл зайда В. Матвеев (1-дэхи ГПТУ) 11,3 секунда саг харуулба. Олимпиин бэлэдхэлэй түбэй түлөөлэгшэ Т. Гурюнова 2.15.0 секунда сагтай 800 метрэй зайда түрүүлэн ерээ. Мүн лэ олимпиин бэлэдхэлэй түбэй резервдэ ородог Улаан-Үдын горгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай 1-дэхи ДЮСШ-гай түлөөлэгшэд һайн дүнгүүдые харуулба. Е. Сафонов 180 сантиметр үндэрые, 5 метр 70 сантиметр утые һүрөө. Тиихэдэ Т. Фетисова 160 сантиметр үндэрые, 448 сантиметр утые һүрөө.

1500 метрэй зайда яһала һайн дүнгүүд харуулагдаһан байна. Хүүгүүдэй дунда Б. Краснобаев 4.10,5 секунда саг харуулжа, саашадаа эрхим спортсмен болохо гэжэ найдал түрүүлээ. Басагадай дунда С. Манзурова 1.00,2 секунда сагтайгаар 400 метрэй урилдаанда түрүүлэн ерээ.

Энэ мүрысөөнэй дүнгүүдээр эгээн найдамтай, бэрхэ, хүнгэн атледүүд «Трудовые резервы» бүлгэмэй России соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха. Тусхайлбал, 1966—1967 онуудай үхибүүд Адлер хотодо, 1968—1969 оноймхид — Казань хотодо, 1964—1965 оноймхид Свердловскдо үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаха эрхэдэ хүртөө юм.

А. ЧЕБУНИН.

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНДО

«Бичурский хлебороб» газетын «Тэрэлжэ» гэһэн шанда хүртэхын түлөө футболоор мүрысөөн һаяхан Бэшүүртэ үнгэргэгдэбэ.

Энэ мүрысөөндэ 6 команда хабаадалсаа. Түгэсхэлэй наадаанда районой түбэй суглуулагдамал команда «Швейная фабрика» посёлогой футболистнуудые илажа, хүндэтэ шанда хүртэбэ. Бэшүүрэй 1-дэхи дунда һургуулиин, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой команданууд 3-дахи, 4-дэхи һууринуудта гараа.

Мүрысөөнэй дүнгөөр районой түбэй суглуулагдамал командаһаа Михаил Слепнёв «Эрхим добтологшо», Алексей Иванов «Эрхим вратарь», «Швейная фабрика» посёлогой командаһаа Иван Савельев «Эрхим хамгаалагша» гэжэ тодорхойлогдобо.

«Арһан бүмбэгэ» клубай шанда хүртэхын түлөө футболоор кустовой мүрысөөн Хэрээтэ һууринда болобо.

15—16 наһанай бүлэг сооһоо Бэшүүрэй 2-дохи дунда һургуулиин команда Дээдэ-Мангиртын, Хэрээтын футболистнуудые 3:1, 2:0 тоотойгоор шүүжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Дээдэ-Мангиртынхид хоёрдохи һуурида гараа.

12—13 наһанай бүлэг соо Бэшүүрэй 2-дохи дунда һургуулиин команда һайнаар наадажа, түрүү һуури эзэлбэ. Еланиин, Ара-Хэрээтын команданууд удаадахи һууринуудта гараа.

Энэ мүрысөөнэй түгэсхэлэй наадануд һаяын үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй районой түб һууринда үнгэргэгдэхэ.

Н. МИТЫПОВА.

ТОБШОХОНООР

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, Грецидэ үнгэргэгдэхэ уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадахаяа ошобо.

* * *

Һурагшадай дунда хүнгэн атлетикээр Улаан-Үдын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо, 800 гаран эдир атлет хабаадаа. 14-дэхи һургуулиин һурагшад эрхимлэбэ. 32-дохи болон 65-дахи һургуулинуудай команданууд шангуудта хүртэһэн байна. Спортын мастерта кандидадууд Таня Гуринова, Алеша Насонов 800 болон 1500 метрэй урилдаануудта илалта туйлаа.

БАРИЛДААН. Социалис Ажалай Герой А. Н. Ошировай шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар техническэ мэргэжэлэй училищинуудай һурагшадай дунда заншалта мүрысөөн дүүрэбэ. 1-дэхи ГПТУ-гай һурагшад түрүү һуури эзэлжэ, кубогаар шагнагдаһан байна. 2-дохи болон 13-дахи ГПТУ-гай барилдаашад шангай һууринуудые эзэлбэ. 1-дэхи ГПТУ-гай һурагша В. Бальчинов эрхим бэрхэ барилдаашан гэжэ тоологдоо.

* * *

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөнүүд Красноярск хотодо боложо дүүрэбэ. 30 гаран командын 200-гаад барилдаашад хабаадаһан байгаа. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Дагестанай АССР-эй суглуулагдамал команда илалта туйлаба. Хибэсэй ээд—хоёрдохи, Хойто-Осетиин барилдаашад гурбадахи һууринуудта гараа. Манай дүрэ буляалдалгын барилдаашад табадахи һуури эзэлбэ. Тиигэжэ урда Спартакиадатай жэшэбэл, гэдэргээ нэгэ алхам хэһэн байна. Хубиин тоосоогоор хүндэшэг шэгнүүртэй спортын мастер Анатолий Лезнов мүнгэн медаляар шагнагдаба.

Спортын мастернууд Василий Миланханов, Александр Милгадаев гэгшэд дүрбэдэхи һууринуудта гараа. Манай республикын тренернүүд, мэргэжэлтэд мүрысөөнэй хангалтагүй дүнгүүдые нарибшалан хаража үзэн, зүб тобшололнуудые хэхэ бээз.

ФУТБОЛ. «Тэрэнги» гэжэ шанда хүртэхын түлөө хабарай мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. 27 суглуулагдамал команда энээндэ хабаадаһан байна. ЛВРЗ-гэй футболистнууд гурбадахи жэлээ удаа дараалан илалта туйлаа. Түгэсхэлэй мүрысөөндэ тэдэнэр «Буревестник», «Торпедо» командануудые тус тустань 2:1 тоотойгоор илаһан байха юм.

МЭРГЭН БУУДАЛГА. ДОСААФ-ай обкомой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо, дүрбэн команда хабаадаһан байна. Спартагайхид илалта туйлаба.

Спортын мастернууд Майя Мадасон, Алексей Гаськов хоёр-хоёр упражненидэ эрхимлээ. Гүйжэ ябаһан бодон гахайе мэргэлэлгээр Н. Семенов шалгарба. В. Малесов пистоледээр буудахадаа, түрүү һуури эзэлһэн байна. В. Сосновский П-10 упражненеэр мэргэлхэдээ, ДОСААФ-ай обкомой чемпион болобо.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үхибүүдые анхаралаар хүреэлхэ» — түрүү бэшэг. «Сэлэнгын районой хүндэлэлдэ ажалша коллективүүдэй жагсаал»—суглуулбари. «Ургасын эхин» — В. Разуваевай корреспонденци. «Бодомжотойгоор, шадамар бэрхээр ажаллаһанай ашаар»—А. Бутухановай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Ерээдүйн түсэбүүд тухай»—А. Тулохоновой статья. «Госпромхозуудай мүнөө үеын зорилго»—С. Тарасовай статья. «Гээлтэ хоролтонуудые усадханагүй» — В. Дмитриевэй материал. «Правда Бурятии» газетын ниитын таһаг.

Гурбадахи хуудаһанда. «Бэлигтэй эмхидхэлшэ» — К. Барабановай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Залуушуулай элүүр энхые наринаар сахиха» — О. Кедровэй статья. «Улаан одонууд»—В. Хороненкын рассказ. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛГЫН УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Аяншалагшадай клуб». 10.55 — Литвагай арадай хүгжэмэй концерт. 11,20 — «Найди свой дом»— телевизионно уран һайханай фильм. 12.45 — Шэнэ һонин (12.50 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 —Үхибүүдые хамгаалгын уласхоорондын үдэртэ. Баримтата фильмүүд. 16.45 — «С кошки все и началось...» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 18.00 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Хуби заяанайнгаа уряагаар» (3-дахи дамжуулга). 18.25 — «Хүн болон Хойто зүг» —киноочерк.

Москва. 18.45 — «Парти тухай хөөрөөнүүд». РСДРП-гэй хоёрдохи съездын 80 жэлэй ойдо. «Хуушанай байдалһаа хахасаябди». 19.30 — 19.45— Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал».

Москва. 20.30 — Тунисай артистнуудай концерт. 20.45— «Встреча у высоких снегов»— телевизионно гурбан серитэй уран һайханай фильм. «Начало пути» — 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — «Долоон хоногой спорт». 23.05 — Баримтата экран». 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Немец хэлэн. 13.30 — «Мой первый друг» — уран һайханай фильм. 14.35 — А. Куприн «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 15.20 —«Ватага «Семь ветров» — телевизионно зүжэг. «Окно» (1-дэхи түүхэ). 16.05 — «Хүхюун нотохонууд». Останкинодахи концертнэ студи соо болоһон эдир дуушадай конкурс. 17.05 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.10 — «Светофор» — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 17.40 — «Таанадта, агитаторнууд бэ политинформаторнууд».

Москва. 18.00 — «Дохёогоо үгэгты, горнистнууд».

Улаан-Үдэ. Алтан наран мандажа байг лэ» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.25 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа.

Москва. 20.00 — «Эрдэм ухаанай һонин».

Улаан-Үдэ. 20.30 — «Киногоор аяншалгын альманах. 20.50 — Соносхолнууд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Маугли». 21.15 — «Капиталис оронуудтахи байдалай илгаанууд» (2-дохи дамжуулга). 22.00 — «Время». 22.35 — «Внук Мешки» — телевизионно уран һайханай фильм (ГДР). 23.40 — СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадада. Теннис.

САГААН УЛААРИЛ

МҮНӨӨДЭР республика доторнаа сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Зарим нютагуудта бороо ороха. Зүүн тээһээ секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, 10—15 градус дулаан байха. Баруун-урда болон түбэй районуудаар 21 градус хүрэтэр дулаан байха.

УЛААН - ҮДЭДЭ [...] сэлмэжэ, бүрхэжэ [...] Шииг нойтон орохогүй. З[...] тээһээ секундын 9—14 [...] хүсэтэйгөөр һалхилха, 1[...] 18 градус дулаан байха.

УНШАГТЫ һОНИРХОХО[...] БАЙХАТ

«БАХАЙ ГЭР»

ЯПОНОЙ ШЭНЭ НИИСЛЭЛ ТУХАЙ

ҺАЛХИН ХҮДЭЛГҮҮР

ПЕНСИОНЕРЭЙ СЕССИ

ТҮРҮҮШЫН БАРИЛГАШАНАЙ ДУРАСХААЛДА

ТОСХОНОЙ МЕТРО

ПУШКИНТАЙ УУЛЗА[...]

(«Смена» журна[...] абта[...])

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54. зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2—60—91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00521. Заказ № 127. Индекс 04649.